

Theologia Scholastica

Quinque Tomis Comprehensa ... ; Cum Triplici Indice
De Deo Atque De Ejus Possessione Cum Triplici Indice

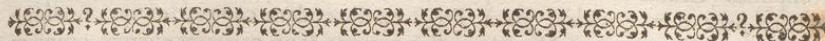
**Ulloa, Joannes de
Augustae Vindelicorum [u.a.], 1719**

Disputatio Sexta. De Gratia Sanctificante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81382](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-81382)

dunt debitum inviolabile. Debitum vero, quod nos dicimus esse possibile, est omnino violabile per DEUM, quippe licet vox *Debitum* quoad nos sonet obligacionem vel quid simile; quoad DEUM id

non significat, quoniam eadem sanctitate, ac facilitate, qua Deus illi indulgeret, renuere poterat. Prætereo alia passim obvia.

DISPUTATIO SEXTA.

De Gratiâ Sanctificante.

Cum finè hujus Gratiæ veste nuptiali nemo unquam Angelus, purusvè homo fruitus vel fruitus convivio cœlesti, hoc est, æterna beatitudine: hâc de causâ post disputatam illam, de Gratiâ Sanctificante disputabo, neque omnia polliceor, quæ hic discuti solent, in longum quippe, abremus; sed quæ magis ardua videntur examinabo capitibus quatuor.

CAPUT I.

Existentia, & octo attributa hujus Gratiæ.

I. *C*um in nobis ipsis frequenter experti sumus operationes valde sublimes respectu operationum brutorum, inde arguunt Philosophi inesse nobis intrinsecum principium aliquod permanens elicivum illarum: Unde concluditur inesse nobis rationalem Animum, tametsi numquàm oculis, aut alio sensu illum percepimus: excelsius namque sensibus assurgit mens, & ratio. Similiter cum in hominibus experiamur jugem tenorem operandi, & loquendi sapienter, concludimus inesse illis aliquid, quod sit ratio formalis & immedia ta sapientiæ, & hanc vocamus sapientiam, quamvis numquàm illam formaliter in seipsâ videamus, sic de aliis, & sic de Gratiâ Sanctificante. Nota sanè est illa vox Augustini. *In homine carnali tota regulâ intelligendi est consuetudo cernendi. Quod solent videre credunt; quod non solent, non credunt.* Fide novimus esse homines sanctos, gratos, & amicos Dei; Fateremur namque in Symbolo, *Unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam*: Ergo oportet fateri, esse aliquid in rerum naturâ, quod sit ratio formalis, & immedia ta faciendi illos sanctos, & amicos

DEI, quamvis nullo sensu tangamus rem tam excelsam. Hoc aliquid est, quod vocatur *Gratia sanctificans*, *Gratia habitualis*, & multoties etiam, *habitus charitatis*, seu *charitas habitualis*. Hæc pretiosa forma semper est justificans in actu primo, & quoad sufficientiam, quia per semetipsum est capax mundandi à lethalibus, si præcesserint in animâ illa; aut cum non semper præcedant, hâc de causâ plerumque, sed non semper, Gratia sanctificans est Gratia justificans in actu secundo, & quoad efficaciam. Unde Angeli, & B. V. MARIA habuerunt quidem Gratiam sanctificantem; sed non Gratiam sanctificantem in actu secundo, cum non transierint à statu iræ, & indignationis ad statum adoptionis DEI.

II. Primum ergo prædicatum hujus Gratiæ est esse participationem Divinæ Naturæ. Nam à Petro dicitur: *Ut per hæc efficiamini divine confor tes nature.* a. Petri cap. 1. Sed hoc non convenit ulli alii ex eis donis, nisi huic Gratiæ. Nam illa omnia & singula dona accidentalia, non sunt ex se, saltem formaliter, incompensabilia cum letali: ergo hæc sola Gratia inter maxima illa, & sublimia dona, est participatio Divinæ Naturæ.

Secundum. *Esse oppositum cum omni lethali tum habituali, tum originali, tum personali, tum commissionis, tum omissionis:* *Quæ enim participatio Iustitiae cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras.* a. ad Cor. 6. *Quæ autem conventio Christi ad Belial?* Quæ verba multo magis & majori cum proprietate urgent contra consortium Gratiæ, & lethalis, quam contra illud matrimonium Fidelis cum Infideli, quod inlectatur Apostolus.

III. Terc.

III. Tertium est, quod non opponitur cum lethali, sicut hujus contradictriorum, sed insuper est remissio, & condonatio, non quidem omnium venialium, quandoquidem homo in sensu composito Gratiae sanctificantis potest habere peccatum veniale, juxta Tridentinum Sess 6. Can. 23. Non item est condonatio lethalium, quoad reatum ad poenam temporalem, juxta Can. 30. 16. Est igitur condonatio omnium lethalium, quæ præcesserint; imprimis quoad culpam & malitiam ipsorum, quia ut docet Concilium: *Est sanctificatio & renovatio hominis interioris per voluntariam suæceptionem Gratiae.* Quocirca sicut ingrue[n]te in animam vel minimo peccato mortali, subito in eodem instanti pro signo posteriori destruitur totus cumulus, quantumcunque magnus præcesserit, gradum hujus Gratiae; Ita vel minimo gradu ejusdem animam nobilitante, cetera tota lethalium precedentium, quantumcunque pessima, & horrida fuerit, aufigit. Est item remissio omnium lethalium quoad reatum ad poenam aeternam, quem incurrit peccator; ita, ut licet subjaceat gravissimis cruciati bus Purgatorii, illico absolvatur a poena aeterna, & immunis restet a tanto debito.

IV. Quartum Attributum est; optabilis hæc Gratia, non modo est remissio, sed est remissio peccati intrinseca Animæ, id est, ut forma intrinseca inhærens Animæ juxta cap. 7. cit: Trident. sic loquentis de illa. *Unica formalis causa (scilicet nostræ justificationis) est Justitia DEI, non quæ ipse justus est, sed quæ nos justos facit, quæ videlicet ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostræ, & non modo reputamur, sed verè justi nominamur, & sumus, justitiam in nobis recipientes.* Est ergo hæc Gratia nobis intrinseca non sane per identitatem, aut per connexionem animæ nostræ cum illa; sed per inhærentiam, seu receptionem illius in nobis, eo modo quo albus est intrinsecus subiecto, quod est album. Sicut enim ille paries nequit esse albus formaliter per albedinem alibi receptam, neque homo potest esse formaliter sapiens per sapientiam divinam, ita neque justus, neque sanctus per sanctitatem, non sibi inhærentem, quia hæc denominatio justi, & sancti non est

ex genere denominationum extrinsecarum (e.g.) esse visum, cognitum, &c. Sed est denomination intrinseca, sicut esse sapientem, album, &c. quæ nascuntur a formis intrinsecis subiecto. Hanc autem esse naturam hujus denominationis novimus ex illo eodem capite, ex quo novimus naturas & proprietates aliarum omnium rerum supernaturalium, nimirum ex facrâ doctrinâ. Hâc de causâ ut serm & iterum hanc rem caperemus, addit ibid: Concilium: *Charitas DEI diffunditur in cordibus eorum, qui justificantur, arque ipsis inhaeret; quod repetit postea Can. II.* Ista autem diffusio charitatis in cordibus nostris, nihil aliud est ex parte rerum, quam prædicta inhærentia.

V. Quintum. Sicut de sapientia dicitur: *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illâ & innumerabilis honestas per manus illius.* Ita Gratia hæc habitualis non venit sola, nec est in nobis vacua; sed trahit secum pretiosam supellecilem virtutum Theologalium, saltem quoad primam ipsarum infusionem, quidquid sit de augmendo, quoties hæc Gratia augetur. Dicit enim Concilium ibid: *Unde in ipsa justificatione cum remissione peccatorum, ha omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cuius inseritur, Fidem, Spem, & Charitatem;* non, quia accipiat homo facilitatem inclinantem, seu movent ad exercitia harum virtutum (habitus enim infusi non sunt, sicut illi, qui ex crebâ repetitione actuum acquiruntur, & hæc de causâ facilitating seu movent ad repetitionem) sed quia accipit facultatem simpliciter talem ad ea exercitia, quo differunt habitus infusi ab acquisitis; Nam hi sunt ad facilius posse, illi vero ad simpliciter posse; quamquam enim Deus aut per se immediate, aut beneficio auxilii transiuntis, poterat elevare animam nostram ad producendos actus illos supernaturales; verumtamen non est iste modus regularis Divinæ Providentie; sed sicut causis naturalibus indidit virtutes intrinsecas, & permanentes ad effecta naturalia; ita largitur nobis virtutes etiam permanentes ad effectus supernaturales supernaturalium virtutum. Ita virtutes intrinsecæ, & permanentes sunt quæ vocantur habitus infusi, & immediate elevant seu adjuvant animam ad

eli-

eliciendum aëtum Fidei (e.g.) Spei, &c. & quod dicimus de his tribus habitibus infusis Theologicis dicendum est respe-
ctivè de habitibus moralibus ob eamdem rationem, quamvis non ita clarè defi-
nitum fuerit.

VI. Sextum. Hæc Gratia habitualis est simpliciter necessaria in hâc providentiâ ad ingrediendum Regnum Cœlorum: Et sufficit. Ratio primæ partis est, quoniam loquens de cœlesti Patriâ Joannes inquit: *Non intrabit in ea aliquod coinquatum*; ergo nullus coinquinatus lethali noxâ ingredietur. Sed in hâc providentiâ omnis, qui non habet Gratiam sanctificantem, est coinquinatus lethali, personali, vel saltem originali, quia in hac providentia non datur medium, sù non datur pura natura puritate excludente simul Gratiam; & lethale; ergo nullus carens hâc Gratiâ intrabit Regnum Cœlorum; ergo hæc Gratia est necessaria simpliciter in hâc providentiâ ad tantam felicitatem obtinendam. Ille autem, qui intravit ad cœnam sîne ueste nuptiali, quæ Gratiâ hujus Symbolum est, non fuit adeptus beatitudinem, & postea exclusus (non enim gustavit cœnam illam, in quâ beatitudo adumbratur) sed intravit Ecclesiam, quæ sapè vocatur Regnum Cœlorum, ut adverterit Gregorius Hom: 12. in Evang: *Sciendum nobis est, quod sapè in sacro eloquio Regnum Cœlorum presentis temporis Ecclesia dicitur*: Quia autem deprehensus fuit nudus hâc Gratiâ sanctificante, projectus fuit in tenebras exteriores. Sufficit item hæc Gratia, quia nupsiam in sacris literis requiritur aliud ad tantam felicitatem, quam fungi hâc Gratiâ: & quia insuper per illam constituimur Filii Dei adoptivi, ergo hæredes, ut ait Paulus 8. ad Rom: ergo ex vi illius habemus jus ad gloriam; ergo illa sufficit in hâc providentiâ. Hinc Gratiâ illæ gratis dataæ nec non alia dona, quæ meminit S. Paulus 1. ad Cor. 13. Nec sufficiunt per se sîne hâc Gratiâ sanctificante, quam ibi vocat charitatem sîne quâ *nihil sum, nihil prodest*, ut ibidem testatur Apostolus. Nec requiruntur quia multi sîne illis gratiis gratis datis & sîne illis donis ingrediuntur Regnum Cœlorum (e.g.) Parvuli, qui moriuntur post baptismum, & multi adulti, &c.

R. P. de Ulloa, Theol. Tom. 1.

VII. Septimum. Hæc eadem Gratia est Filiatio Dei adoptiva, ipse enim Sp^{iritus} Ad Rom. 8. testimonium reddit Spiritui nostro, quod sumus Filii DEI, ut ibidem ad Rom: scribit Paulus; sed non Filii naturales nam sumus extranei: nec Filii ratione folius creationis & conservationis, quia scelerati quivis etiam creantur, & conservantur à Deo; Unde nihil speciale de se, ac de sanctis diceret Apostolus. Ergo Filii adoptivi, ut ibidem præmisserat idem. *Acceptis spiritum adoptionis filiorum*; ergo oportet assignare formam aliquam, quâ formaliter immediate reddamur filii adoptivi DEI; sed non est alia, nisi Gratia, formaliter immediate sanctificans: Nam licet inter homines uni adoptentur Filii ab aliis per solam extrinsecam voluntatem legitimam adoptantium, hoc probat non esse de conceptu generico adoptionis, quod interius mutetur, & nobilitetur adoptatus. & ideo contingit istud inter homines, quia illa adoptionis voluntas nequit adoptato appingere intrinsecam ullam qualitatem, quâ de novo efficiatur formaliter immediate Filius adoptivus; Unde sola voluntas legitima adoptantis extraneum est Filiatio adoptiva, quia ex naturâ rei non suppetit aliis modus; Deus autem potest nobilitare nos formâ intrinsecâ; nempè Gratiâ sanctificante, & ita defacto contingere est doctrina Ecclesiæ, & Concilii Tridentini jam citati, quare hæc forma intrinsecâ est in hâc materiâ formalis immediata adoptio, & voluntas divina dandi illam est adoptio radicalis & illativa. Quod si Deus efficaciter statueret, ut posset, dare gloriam homini non habenti hanc Gratiam, ille non esset Filius DEI adoptivus, quia licet haberet jus aliquod ad gloriam, non tamen ad eam *ut hereditatem*; sed ut donum purè liberale, & hoc jus fundatur in divinâ fidelitate, si interveniret præmissio, aut in solâ divinâ constantiâ, si solùm fuit decretum sîne promissione. Hinc sequitur hanc gratiam esse pignus, esse aquam salientem in vitam æternam, esse semen gloriae, de quo S. Joannes est esse denique jus ad gloriam, ut hæreditatem; *Nam si filii & hæredes: hæredes quidem DEI, coheredes autem Christi*.

VIII. Octavum est: Cum Divinæ Personæ interdùm visitent animam, &

N n

in

Ioan. 14. in eâ habitent: *ad eum veniemus & man-
sionem apud eum faciemus*, dicit Christus
Dominus de Patre ac de se, & de Spiritu
Ad Rom. 6. sancto dicit Paulus: *Propter inhabitantem
Spiritum ejus in nobis.* Item cum Spiritus
sanctus verè mittatur & donetur nobis,
quâ de causâ vocatur *Altissimi donum DEI*,
& quâ de causâ dicimus *emittit Spiritum
eum & creabuntur, &c.* Hæc missio, hæc
donatio, hæc inhabitatio, ille denique
adventus primariè consistit ex parte re-
rum in hujus Gratiaæ sanctificantis dona-
tione (secundariè etiam consistit in
collatione aliorum sublimium donorum,
ut quando ordinatur Sacerdos, & audit
illa verba, *accipe Spiritum sanctum*, &
quando super domesticos illius Cornelii
cedit Spiritus sanctus, & erudit sunt
Ador. 10. loqui linguis) rationem dedi supra disp:
de Trinit: Quamvis enim Divinæ Perso-
næ ob attributum immensitatis ubique
sint, & consequenter sint in homine,
habente necnè Gratiam sanctificantem;
Verumtamen ea est energia, & vis
ac natura hujus Gratiaæ, ut etiam præ-
scindendo ab attributo immensitatis tota
B. Trinitas speciali titulo habitet ani-
mam propter hanc Gratiam sanctificantem.
Quemadmodum Verbum Divi-
num ob unionem hypostaticam est in
santâ humanitate Christi specialissimè,
quamvis ubique sit; scilicet quia præ-
scindendo etiam à Verbi immensitate,
unio illa esset titulus, sù ratio sufficiens,
ut in eâ Humanitate habitasset Divinum
Verbum.

En Theologicum sensum realem, &
objectionem, in quo anima habens hanc
Gratiam dicitur, atque est templum, &
habitaculum totius B. Trinitatis, quæ
consentaneè ad hunc sensum expellitur à
nobis, quando graviter peccamus.

CAPUT II.

Quæstiones his super prædicatis.

IX. **P**rima est, quo jure, & ratione
hæc Gratia sit Filiatio DEI ad-
optiva, id est, *In quonam slet physicè ex
parte rerum Filiatio adoptiva DEI?*
X. Quemadmodum sola voluntas est li-
bera, *ut quod atque in recto*; libertas au-
tem adæquate sumpta non identificatur
cum sola voluntate, sed multa alia dicit

constitutiva; quæ disput. propria dedi.
Ita filiatio DEI adoptiva sumpta *ut quod*,
atque in recto, consistit in sola Gratia
sanctificante (hæc enim sola est forma,
quæ alii mox dicendis existentibus sub-
stantiam aliæ capacem denominat Filia-
tiam DEI adoptivam; natura enim irra-
tionalis, equus (v. g.) aut lapis, non
est capax hujus denominationis) sumpta
verò adæquate importat hanc Gratiam,
& tres parentias: nimurum parentiam
Filiationis naturalis, parentiam omnis
culpæ lethalis (saltem exigitivè juxta
connaturalem gratiaæ exigentiam) & pa-
rentiam voluntatis efficacis Divina ex-
hæredandi eam creaturam pro eo statu:
in sensu namque composito Filiationis
adoptivæ habet sapientissimè Deus volunta-
tem efficacem exhæredandi illam crea-
turam, id est negandi æternæ gloriae
hæreditatem, quia multoties in sensu
composito filiationis adoptivæ prævidet
Deus hominem illum lapsum ex tanta
felicitate, moriturumque in peccato
mortali, & consequenter ad hoc ha-
bet voluntatem efficacem non dandi ei
dictam hæreditatem; sed hoc est, quia
mutabitur status ille, & ex filio adopti-
vo DEI transbit homo ad filium Diaboli.
Igitur in istis quatuor consistit physi-
cè ex parte rerum filiatio adoptiva DEI,
ubi protinus occurrit vulgaris difficultas
discernendi constitutiva rei à meris con-
notatis extrinsecis, & ubi multum solet
esse de modo loquendi; sed non totum.

X. Connotatio interdum stat in fa-
lis terminis intellectualibus, aut vocali-
bus, ut quando ita significant objectum
A ex se distinctum à *B.* ut simul innuant
vel supponant ipsum *B* (e. g.) hæc vox
Herus significat Personam distinctam pe-
nitutis à famulo; innuit tamen famulum
& similiter hæc vox *famulus* significat
Personam nullatenus identificatam cum
Hero; innuit tamen aut tacite supponit
Herum: & sic multi alii termini
passim obvii inter disputandum, & di-
sputationibus materiam dantes, innuunt
cum quâ identitatem nullam haberet
objectum directè ac primariè significa-
tum. Interdum autem stat connotatio
in rebus ipsis (e. g.) quando res, de qua
occurrit sermo, suâpè naturâ connecti-
tur cum *B*, aut specialem aliquam dicit
rela-

relationem ad *B*. Actio enim suâpte naturâ connotat agens, id est connectitur cum agente: Creatura connotat creatorem, id est cum hoc connectitur; rationale suâpte naturâ connotat irrationale, id est ei opponitur. Et hinc nascitur, quod talem aut talem rem audiētes subito invenimus mente in talem vel talem aliam, eo quia illa specialem aliquam in se ipsâ habeat relationem cum hâc aliâ, & consequenter hanc connotet. Est difficultas frequenter occurrens, & maximè in præsentiarum, utrum res constituatur intrinsecè per talem aliam: an potius eam præcisè connotet?

XI. Multi & graves Authores utuntur hoc discursu. Id, quo solo deficiente, deficit aliud, non distinguitur adæquatè ab illo alio, sed solo *A* deficiente deficit *B*. ergo *A* non distinguitur adæquatè à *B*. ergo ipsum intrinsecè constituit, & non est purum connotatum. Alii negant maj: agglomerantes connexiones metaphysicas, in quibus deficiente termino deficit fundamentum; cum tamen hoc distinguitur adæquatè ab illo. Sed isti non capiunt illam maiorem: non enim dicit id, quo deficiente; sed id, quo solo, quo præcisè deficiente, id est, quo deficiente, & reliquis omnibus adæquatè distinctis perseverantibus, (näm aliâ non deficeret ipsum solum, sed illud & aliud) deficit res *B*, non distinguitur adæquatè à *B*. Hoc autem certum est; nam si distingueretur adæquatè ab illo alio permanentibus omnibus adæquatè distinctis etiam permaneret illud aliud: ergo si deficiente solo *A* & perseverantibus omnibus adæquatè distinctis ab ipso, non perseverat, sed deficit *B*. palam fit, quod *A* non distingueretur adæquatè à *B*. aliâs perseveraret, & simul non perseveraret *B*. perseveraret quidem, quia hypothesis est, quod perseverent omnia adæquatè distincta ab *A*, & unum ex his distinctis est ipsum *B*: Deindè non perseveraret; quia propositio enunciat ipsum deficere. Et hinc appetit retorsiones falsas esse, vel extrâ rem. Vel enim dicis sic: *Deficientibus extremis* deficit unio, vel sic *Deficientibus solis & præcisè extremis* deficit unio. Si primum, est verum; sed extrâ rem, quandoquidem major illa, quam impu-

gnas, non sic sanè procedit, sed addit exclusivum syncatægorema præcisè, solo, aut simile aliud. Si secundum; venit quidem ad rem, sed est falsum, näm deficientibus *solis*, ac præcisè extremis, hoc est deficientibus illis, & perseverante omni distincto adæquatè ab eis, etiam perseveraret unio. Quod si dicas, id esse impossibile, nempè quod nunc perseveret unio; annuo; sed quid mirum est, quod ex hypothesi duorum contradictiorum gravidâ monstrum nascatur? hypothesis autem ista, quod sola extrema deficiant, est talis.

XII. Alii distinguunt illam maj: concedentes illam, quando deficit formaliter illud aliud; negantes vero, quando deficit argutivè, illativè, seu de consequenti, ut ajunt. Sed hoc à parte rei nihil aliud est, quam multiplicatis distinctionibus veritatem obscurare; tum quâ quotiè res deficit argutivè, datur aliquid sive positivum sive negativum, formaliter inferens defectum formalem, & immediatum illius rei; ergo quoties res deficit argutivè, datur defectus formalis & immediatus illius; ergo quoties deficit argutivè, toties in eodem instanti deficit formaliter; ergo si solo *A* deficiente deficit argutivè *B*; solo *A* deficiente deficit etiam formaliter *B*. Tum maximè, quâ si solo *A* deficiente, & reliquis omnibus adæquatè distinctis ab ipso perseverantibus, non perseverat *B*, sed deficit argutivè ac de consequenti, hoc *B*. non distinguitur adæquatè ab *A*, aliâs perseveraret, & non perseveraret in eo casu: perseveraret quidem, quâ supponitur, perseverare omnia distincta adæquatè ab *A* & consequenter perseverare ipsum *B*, si sit unum ex distinctis adæquatè ab *A*: non perseveraret, quia dicitur ipsum deficere argutivè, ac de consequenti, & certum est, non dari in rebus id, quod deficit argutivè; sed per te, solo *A* deficiente & reliquis omnibus perseverantibus, deficit argutivè *B*. ergo hoc non distinguitur adæquatè ab *A*; ergo post istam solutionem subsistit, quod *B*. non distinguitur adæquatè ab *A*, & hinc subinfertur solutionem istam implicare in terminis, sequitur enim *B* deficere tantum argutivè ob defectum rei *A* ut dicas, & insu-

R. P. de Ulloa, Theol. Tom. I.

N n 2

per

per deficere formaliter, utpote non distinctum adaequatè ab *A*. multoties antra Carybdis adit, qui vult evadere Syllam.

XIII. Igitur discursus ille, qui multis evidens videtur, ex alio capite mihi non probatur: Tum quia illa maj: prorsus vera, contenta est cum eo, quod *B*. non distinguatur adaequatè ab *A*. Sed hoc potest contingere, vel quia *B*. intrinsecè constituantur per *A*, vel quia constituant ipsum *A*. Nam utrovis modo non distingueretur adaequatè ab *A*; ergò veritas illius majoris contenta est, vel constitutione rei *B* per *A*, vel constitutione rei *A* per *B*. Ergo non concludit determinatè, *A* esse constitutivum rei *B*. Tum maximè, quia fieri solet quod *B*. licet non constituantur intrinsecè per *A*; attamen cum eo metaphysicè connectantur. Hoc lignum Metaphysicè connectitur cum Deo, & non constituitur intrinsecè per Deum: hæc tua locutio connectitur Metaphysicè cum scientiâ, quâ Deus videt te loqui, & non constituitur intrinsecè per hanc scientiam, & sic de aliis; tunc licet major subsistat vera, min: implicat in terminis, & consequenter discursus ille est invalidus. Probatur assumptum mihi prorsus evidens.

XIV. Omnis propositio implicitè conditionalis assumens duas hypotheses, quarum una infert defectum, altera permanentiam rei *B*. implicat in terminis; sed talis est ista propositio, *solo A* deficiente deficit *B*, quando hoc est metaphysicè connexum cum illo. Probatur; ista reddit hunc sensum: Casus in quo deficit *A*, & reliqua omnia adaequatè distincta ab ipso *A* permaneant, est casus, in quo deficit *B*; si enim vel unum solum ex distinctis ab *A* deficit, jam non deficit *solum A*, sicut si vel unus solus distinctus à te loquatur, jam falso diceretur, te solum loqui; sed deficere *A* infert quod deficit *B*. Quippe, quod connectitur metaphysicè cum ipso *A*, quandoquidem fundamentum connexionis metaphysicæ absolutæ, ac determinatæ, nec divinitus potest subsistere, quando deficit terminus: & rursus reliqua omnia distincta adaequatè ab *A* perseverare, infert quod perseverat res *B*. Nam hæc

est unum ex distinctis adaequatè ab *A*, ergo propositio ista implicitè conditionalis assumit duas hypotheses, quarum una infert defectum, altera permanentiam rei *B*, & quidem pro eodem instanti. Nam de hoc loquimur; ergo ista propositio implicat in terminis. Explicatur. Afferere unionem physicam deficere, quando deficiunt extrema, est vera assertio; afferere autem illam deficere, quando hæc præcisè, quando hæc sola deficiunt, est implicatio in terminis. Quoniam ex unâ parte est necessarium, quod deficiat unio physica, quando deficiunt extrema; ex altera parte est etiam necessarium, quod illa unio non deficiat, sed in rebus perseveret, quando sola extrema deficiunt, nam alias deficerent sola extrema ut supponitur, & non sola quandoquidem deficeret aliud etiam distinctum realiter ab extremis, nempè eorundem physica unio. Quapropter vel in isto modo arguendi affluit illa particula exclusiva præcisè, solum, &c. vel omittitur. Si primum, major semper est vera, sed minor multoties implicat in terminis, ut vidisti. Si secundum, min: est vera, sed major est falsa; quoniam non sequitur *A* esse constitutivum intrinsecum rei *B*, ex eo quod illo deficiente deficit hoc: cum sufficiat ad hunc defectum, quod *A* sit terminus, quo cum connectitur Metaphysicè ipsum *B*.

XV. Regula igitur ad dignoscenda constitutiva, rerum est. Quoties res nec divinitus potest existere suo modo sine *A* suo etiam modo; unum ex his duobus sequitur necessariò. Vel constituitur intrinsecè per *A*, vel metaphysicè connecti cum *A*. Si ergo aliundè probatur, quod præscindendo ab *A* nullum importat constitutivum connexum metaphysicè cum *A*, neque ipsum ex suo conceptu connecti cum *A*: concluditur determinatè, talem rem constitui intrinsecè per ipsum *A*. Porro discursus hic ostensivus perceptibilis magis fiet, ut plerumque contingit, si arguatur ad absurdum in re determinatâ, (v.g.) si homo non includeret intrinsecè unionem, sed adaequatè; & totaliter consistenter in solidi corpore & anima, quoties hæc duo existent in rebus, existerent simul, & esset, *homo*

homo, repugnat quippe existere omnia prorsus constitutiva rei, & non existere rem; at non quoties existunt hæc duo, existunt simul, aut existit homo; ergo hic & hæc similitas aliquid aliud ultrà hæc duo imbibit essentialiter. Sed hoc est, quod vocatur unio physica illorum extremorum. Ergo, &c.

XVI. Probo ergo conclusionem scriptam num: 9. utens eodem hoc discursu. In primis hæc filatio adoptiva Dei non potest consistere adæquate in solâ voluntate divinâ adoprandi hominem in filium. Tum quia hæc voluntas, cum habeat pro objecto ipsam adoptionem, haberet se ipsam pro objecto, & res in se ipsam reflexa, inexplicata maneret. Tum quia si hæc filatio consistet plenè & adæquate in aliquâ Divinâ voluntate, esset in voluntate largiendi homini æternam hæreditatem, hoc est, gloriam æternam. Vel ergo hæc voluntas esset dandi gloriam propter gratiam inhærentem homini, vel non. Si Primum; ecce jam filiationem adoptivam stantem in ipsa Gratia. Si secundum esset quidem voluntas dandi gloriam, ut donum mere liberale, vel ut coronam, si haberet pro motivo merita; verum tamen non esset voluntas dandi gloriam, ut hereditatem: ergo in ea sola voluntate non salvatur filatio adoptiva. Tum quia ut cap. 1. audivimus ex Trident: Homo interius renovatur, & charitas diffunditur in corde ipsius, & ipsi inhæret, quando justificatur: ergo quando ex Filio iræ transit in Filium Dei adoptivum, mutatur intrinsecè, cuius intrinsecæ mutationis faciendæ incapax est adoptio humana; sed nequit homo mutari intrinsecè formaliter immediatè ex vi solidi voluntatis divinae, nisi ex hac voluntate descendat aliqua forma intrinseca homini; ergo filatio adoptiva, saltem quando trahit secum intrinsecam illam mutationem, non consistit plenè & totaliter in sola ista extrinseca voluntate Dei. Deinde non potest consistere adæquate in ullo alio ab hac Gratia distinctione: nam quodvis aliud, vel potest existere, quin homo sit Filius Dei adoptivus, vel supponit eam Gratiam jam inhærentem, vel est adæquate extrinsecum homini; ergo filatio adoptiva DEI intrin-

secè includit hanc Gratiam sanctificantem.

XVII. Sed non includit eam solam; quia aliás, quoties hæc daretur, Persona, cui inhæreret esset Filius Dei adoptivus. Repugnat quippe dari totam esentiam, & quidditatem rei, quin detur ipsa res. At non quoties datur Gratia hæc habitualis, persona illa est Filius Dei adoptivus: quoniam proprius vero est, eam gratiam fuisse in Christo Domino, ut potè connaturale principium, in sensu infra explicando, cæterarum operationum supernaturâlium; & tamen non sicut Christus Filius Dei adoptivus, sed naturalis: ergo oportet assignare aliud constitutivum filiationis adoptivæ, quod Christo Domino deesset; sed juxta hunc discursum tale aliud constitutivum debebat esse parentia filiationis naturalis: ergo filatio adoptiva importat constitutivè parentiam filiationis naturalis, id est extraneitatem. Ratio autem est. Quoties persona sit Filius naturalis, nequit esse Filius adoptivus, nam de ratione adoptionis est extraneitas; extraneitas vero repugnat filio naturali etiam exhaeredato, quia adhuc post exhaeredationem remanet filius naturalis. At fieri potest, quod in Filio Dei naturali detur Gratia hæc accidentalis sanctificans; nam & si defacto non fuisset in Christo Domino, non elicies duo contradictiones, ex eo quod concurrentia hypostatica, & hæc Gratia: ergo fieri potest, quod detur hæc Gratia, & persona illa non sit filius adoptivus Dei; ergo hæc filatio adoptiva aliquid aliud requirit; sed hoc aliud debet esse extraneitas personæ adoptatæ respectu adoptantis; ergo filatio adoptiva DEI ultrà Gratiam istam includit extraneitatem personæ respectu DEI. Atqui hæc extraneitas non est contenta sola distinctione reali illius naturæ à natura divina, siquidem Christus Dominus imbibit naturam realiter distinctam à Divina, scilicet naturam humanam, & tamen non est extraneus. Ergo hæc extraneitas importat constitutivè parentiam quoque unionis hypostatica: unionis, inquam, non cum personalitate Patris aut Spiritus sancti (quia neutra faceret personam illam Filium Dei naturalis) sed determinatè parentiam unionis

nis cum personalitate Filii. Ergo hæc extraneitas imbibita in adoptione importat constitutivæ parentiam filiationis naturalis. Et cum hæc parentia, impossibilis sit in Christo, ideo est impossibilis in eo extraneitas, & adoptio.

XVIII. Sed neque hæc sufficiunt: adhuc enim desideratur alia parentia: nimis omnis peccati lethalis. Nam si filiatio adoptiva DEI consisteret adæquatè in solâ Gratia sanctificante, & extraneitate, id est in parentia unionis hypostatica cum personalitate Verbi, quoties darentur hæc duo, Persona illa foret Filius DEI adoptivus ob rationem insinuatam; sed hoc est falsum: ergo præter ista duo aliquid aliud desideratur, quod juxta discursum, quem subjicio, non potest esse, nisi parentia peccati lethalis. Probo min: Quoties illa persona infecta fuerit peccato lethali, non est plenè, ac perfectè Filius DEI adoptivus; sicut quoties subiectum habet notabilem portionem nigredinis, non est plenè, & perfectè album, & quoties habet multos gradus frigoris non est plenè & perfectè calidum, quia cum adhuc persona illa retineat sordes, & spurcitiam peccati lethalis, non est interius renovata & munda: & cum adhuc sit Filius iræ non est Filius adoptionis; sed fieri potest quod dentur illa duo, & tamen quod persona inficiatur peccato lethali, non quia hoc miraculosè conservetur à DEO veniente Gratia; absit tamen secundum miraculum, & prorsus indignum DEO; sed quia hæc Gratia miraculosè conservetur à DEO subrepente peccato mortali, ut infrà dicemus. Ergo filiatio adoptiva DEI plena, & perfecta, id est secundum positivum, & negativum, quod dicit, non consistit adæquatè in eis solis duobus; si vero judices Gratiam hanc opponi metaphysicè cum omni lethali, non solum præcedente, sed etiam irrumpente, quando illa existit, tunc discursus hic non subsistit, & consequenter non est ratio, ob quam parentia peccati lethalis constitutat intrinsecè hanc filiationem.

XIX. Adhuc etiam requiritur aliud constitutivum: scilicet parentia voluntatis divinae exhaeredandi personam il-

Caput II.

lam durante etiam eo statu Gratia, sive, licet duret ille status (quod addo propter illos, qui aliquando fruuntur felici hoc statu, & consequenter filiatione adoptivâ DEI; quos tamen hic absolute & simpliciter exhaeredavit ab æterno, & in æternum, eo quia infallibiliter prænovit eos morituros in lethali: & consequenter habet decretum efficax abolutum negandi eis æternam gloriæ hereditatem) Probatur. Si filiatio adoptiva consisteret adæquatè in solis Gratia, parentia filiationis naturalis, & parentia omnis lethalis, quoties darentur hæc tria, Persona illa esset filia DEI adoptiva. Nam ut toties adverti, impossibile est, quod dentur omnia penitus constitutiva rei habentis physica constitutiva, & quod non detur res ipsa: quidquid enim causa fuerit, ne detur res illa, causa erit ne detur unum saltem constitutivum illius. Atqui falsum est, quod quoties darentur illa tria, persona illa esset filia DEI adoptiva saltem plene, & completem. Ergo filiatio adoptiva plena, & completa non consistit adæquatè in eis tribus solis. Ergo aliquod aliud constitutivum desideratur, quod sanè non potest esse aliud, quam parentia prædictæ absoluta atque efficacis voluntatis numquam dandigloriam (quaè est hereditas paterna) illi creature, quidquid ea fecerit: sive numquam dandi gloriam etiam perseverante statu illo habendi gratiam, & parentiam filiationis naturalis, & parentiam omnis lethalis. Probo illam minorem. Quoties persona pro hoc dicto statu non habuerit jus plenum, & completum ad paternam hereditatem, hoc est, ad gloriam habendam, si invariatus perseveret ille status, pro eo statu non est plenè, ac perfectè filia DEI adoptiva. Hoc namque jus est de essentiâ hujus filiationis adoptivæ, sagenti Paulo, quod si Filius & heredes: & compleetur hoc Jus per donum perseverantia. At fieri potest, quod Persona habeat prædictam Gratiam, expersque sit lethalis, nec non filiationis naturalis, & tamen non habeat hoc Jus plenum, & completum ad paternam illam hereditatem. Vel quia non habitura est donum perseverantia, per quod, ut dixi, compleetur Jus ad illam. Vel potius, quia cum neque Gratia, neque parentia filiationis naturalis,

ralis, neque carentia culpæ lethalis neque complexum ex his tribus connectatur metaphysicè cum voluntate divinâ dandi gloriam creaturæ, idcirco potest Deus absolutè ac metaphysicè loquendo, negare in aliâ providentia gloriam illi creaturæ in sensu composito illorum trium, conjunctionem autem cum hâc absoluâ, & efficace negatione divinâ, non non stat in creaturâ Ius absoutum, plenum, & completum ad gloriam, ut patet. Ergo fieri potest metaphysicè loquendo, atque in aliâ Providentia, quod creatura habeat illa tria, & tamen quod non habeat plenam, & completam filiationem adoptivam Dei. Ergo hæc ultra illa tria per aliquid aliud constituitur. Sed hoc aliud non videtur esse nisi carentia, seu omissio voluntatis Divinæ absoluâ, atque efficacis negandi creaturæ illi gloriam, etiamsi perseverent illa tria. Ergo, &c.

XX. Sed occurrit difficultas vulgaris. Nihil positivum potest constitui per carentiam ullam, seu per quid negativum, quia juxta conversionem simpli-citer, nihil negativum potest constitui per quidpiam positivum. At filiatio adoptiva Dei est quid positivum: ergo non potest constitui per ullam carentiam, ne dum per tres. Nego majorem: quia mutatio entis naturalis, & sanctificatio personæ præcedentis in purâ natu-râ, sunt quid positivum, & tamen am-ba constituuntur per suos terminos *à quo*, qui sunt quid negativum, scilicet priva-tio formæ ignis (e. g.) & privatio Gra-tiae sanctificantis. Tum quia etiam li-bertas indifferentia est quid positivum, & nihilominus constituitur per carentiam omnis antecedentis, seu inevitabi-lis necessitatibus, atque impossibilitatis. Ista probatio adjuncta, quæ videtur conversio per simpliciter est fallax. Quoniam ista propositio: *Nihil positivum constituitur per negativum convertitur non isto, sed hoc modo: Nihil constitutum per negativum est quid positivum*, quia subjectum conver-tentis debet esse id, quod erat prædicatum in conversâ; prædicatum autem conversæ non est ille terminus negativum sed hic constituitur per negativum. Quod si illa probatio adducatur non instar con-versionis dialecticæ, sed instar paritatis:

En disparitatem. Omne negativum est carentia alicujus rei positivæ; ergo si aliquod negativum constitueretur per quid positivum, nequaret existere ca-rentia rei illius creaturæ, quin existeret ali-iquid positivum (quod cum aliunde ex disp: de carentiis dici soleat, non esse rem ullam entitativè divinam, seque-retur illud positivum esse rem aliquam entitativè creatam) sed hoc est falsum, quoniam omnium creaturarum carentia possunt existere in eodem puncto tem-poris, & extiterunt defacto ab aeterno; siquidem ab aeterno nulla fuit creatura; ergo nihil negativum potest constitui per quidpiam positivum saltem creatum. Hoc discursu ut nequimus ad proban-dum nihil positivum constitui per ali-iquid negativum, quia inter res iphas po-sitivas unæ opponuntur essentialiter cum aliis, unde nequeunt simul exis-te-re, carentia autem omnes creaturarum possunt simul existere suo modo, unde unæ non opponuntur cum aliis essentia-liter.

XXI. Jam ratio à priori contrâ istam difficultatem est. In concretis acciden-talibus prædicatum ut plurimum non re-quiritur, ut conveniat omnibus singilla-tim constitutivis subjecti, sed illi soli quod importatur in recto, id est in pri-mo casu formaliter, aut æquivalenter. At quamquam filiatio adoptiva Dei ad-quate sumpta includat intrinsecè tres il-las carentias, nullam tamen ex eis dicit in recto, sed solam Gratiam sanctifican-tem, quæ est forma tribuens hanc de-nominationem, & quæ sine dubio est quid positivum; ergo subsistit filiatio-nem esse quid positivum, quamquam intrinsecè claudat eas tres carentias. Ex-plicatur & probatur maj: Nequimus de-finire, an propositio sit vera, vel falsa, absque notitiâ illius, quod ipsa enunciat; Nam ex eo quod propositio affirmat, vel negat, & ex eo quod est vel non est, resultat propositionem esse veram vel fal-sam. Atqui omnis propositio constat gemino termino, quorum unus vocatur sub-jectum, alter prædicatum: ergo ad definiendum modo rationali & non præ-cipi-ti, sit necnè vera aut falsa quævis propositio, opus est scire quid significet sub-jectum, quid prædicatum. Tum sic.

Occur-

Occurrunt frequenter inter disputandum quilibet super materiâ, termini complexi significantes modò duas, modò tres, modò etiam plures entitates; sed significantes illas diversimodè: Unam in recto, cæteras in obliquo (e.g.) *Soror Fratris, Frater Sororis*. Utterque significat easdem entitates sed prius significat sororem in recto, fratrem autem in obliquo; è converso secundus terminus complexus significat Fratrem in recto, Sororem in obliquo.

Dico ergò regulam consulendam ad discernendum, sit necnè vera propositio, esse. Utrum illud quod in recto enuntiat mentale prædicatum conveniat necnè illi, quod in recto etiam enunciatur mentale subiectum; si conveniat & propositio sit affirmativa, est vera; si negativa, est falsa: si disconveniat; negativa erit vera, affirmativa falsa.

XXII. Ratio est, quia id solum est quod enunciatur propositio affirmativa: nempe illud quod in recto significat prædicatum convenire ei quod in recto enunciatur subiectum. Atqui id solum est quod negativè enunciatur propositio negativa, nimirum id, quod in recto significat prædicatum non convenire ei quod in recto enunciatur subiectum. Ergo, &c. Hâc de causâ est vera hæc propositio *Soror Fratris est femina*, quoniam prædicatum hoc convenit ei personæ quam subiectum significat in recto, licet non conveniat ei, quam significat in obliquo; hæc autem est falsa: *Frater Sororis est femina*, quia licet hoc prædicatum conveniat ei personæ, quam subiectum significat in obliquo non convenit ei, quam significat in recto, & de quâ enunciatur tale prædicatum. Sic de aliis. Quod si prædicatum fuerit ex eis quæ vocantur trascendentalia (e.g.) *ens, possibile, &c.* debet etiam convenire illis, quæ subiectum mentale significat in obliquo, tamquam terminos relationis positivæ illius rei, quæ significatur in recto ex parte subiecti; secùs tamquam terminos relationis negativæ (e.g.) ut sit vera hæc propositio, *album est possibile*, debet frui possibilitate non modo subiectum, quod significatur in recto; verum etiam albedo, quæ significatur in obliquo, alias

supponeret falsum ea propositio: nempe quia subiectum, quod in primo casu significatur termino illo *album*, significatur ut dicens positivam relationem unionis physicæ cum albedine, quæ significatur in obliquo. Ut autem sit vera hæc. *Disjunctum à chimera existit*, non est necesse quod chimera existat, quia licet hæc significetur in obliquo ex parte subiecti; hoc non significatur ut dicens relationem positivam ad chimaram, sed tantum negativam id est oppositionem distinctionis cum illâ.

XXIII. His positis, quorum obli-
vio solet disputationes perturbare, li-
quid constat res præfens. Verum est
quod filiatio adoptiva DEI est terminus
complexus significans Gratiam habitua-
lem, & trinam illam parentiam; ceterum
hæc significantur in obliquo, illa in
recto, seu in primo casu; quoniam
filiatio adoptiva DEI est, *Gratia sanctifi-
cans inherens creature rationali cum tribus il-
lis parentiis*. At quamvis esse quid pos-
sum non conveniat his parentiis, con-
venit illi Gratiae: Ergo quamvis non
conveniat his parentiis, convenit ei, quod
filiatio adoptiva significat in recto: ergo
stat filiationem hanc esse quid pos-
sum, tametsi illas parentias includat. Eâdem
doctrinâ solvendum est argu-
mentum simile, quod potest fieri con-
trâ constitutionem libertatis indifferen-
tiæ per parentiam omnis inevitabilis ne-
cessitatis, ac impossibilitatis: & contra
constitutionem Personæ creatæ per ali-
quid negativum.

CAPUT III.

Dua alia Quæstiones.

XXIV. Quæstio secunda est, quo-
senus hæc Gratia sanctifi-
cans sit juxta citatum testimonium san-
cti Petri divinæ naturæ participatio, sive
consortium. Participatio seu confor-
tum hoc non stat in eo quod hæc Gra-
tia sit pars quædam seu communicatio
divinæ naturæ formaliter in se ipsâ ut
patet, sed in eo quod sit similitudo qua-
dam, aut quædam imago naturæ Divi-
næ. Quæritur ergo quid sit hoc ex parte
rerum. Putant aliqui, hanc similitudinem,
consortium, seu participationem
stare

stare in eo, quod sicut natura divina est radix & origo divinorum attributorum seu perfectionum, ita Gratia sanctificans est origo, radix, & quasi natura, cuius proprietates sunt supernaturalia dona infusarum virtutum Fidei, Spei & Charitatis. Videtur longa analogia. Natura divina non est radix physica Divinorum attributorum, immo neque virtutis, quia ut tract: de Deo Disp: 1. dixi, nec realiter nec virtualiter distinguitur ab illis. Rursus neque est radix, quatenus divina attributa per naturalem emanationem, ut ajunt, absque influxu physico resultant ex illa: Sicut aliqui dicunt, Proprietates physicas rerum resultare ab essentiâ, eo quod huic debeat, quin hæc influat physicè in illas (quæ est philosophia satis difficultis, & non alio fine introducta nisi ad fugendum, quod substantia sit principium quo immediate operativum, quasi hoc foret maximum absurdum) Natura enim divina realiter & virtualiter est Omnipotens, est Sanctitas, &c. ergo hæc attributa non se habent respectu illius sicut frigus respectu nivis: aut sicut calor respectu ignis.

XXV. Igitur Natura divina eatenus præcisè dicitur radix attributorum, & hæc eatenus præcisè dicuntur proprietates illius, quatenus illa est radix Logica seu Metaphysica horum, & hæc sunt proprietates Metaphysicæ illius, id est, quatenus natura simpliciter infinitè perfecta Dei est ineluctabile medium ad probandum, Deum frui perfectionibus illis (quemadmodum rationale humana est infallibile medium ad probandum prædicata admirativi, risibilis, capacis liberi arbitrii, præcepti, & prohibitionis) Infallibiles namque sunt hæc consequentiae: Datur natura Divina, hoc est summè infinitè perfecta: ergo est Omnipotens: ergo est omnia: ergo est immensa: ergo est misericors, &c. Tum sic; sed Gratia sanctificans non modò non est radix physica earum infusarum virtutum, quatenus eas physicè producat, aut cum eis suâ naturâ connectatur; verum neque per se præcisè fundat hanc consequiam metaphysicam. Datur Gratia sanctificans, ergo dantur virtutes infuse. Probatur. Vel fundas rectitudinem hu-

rus consequentiae in solâ naturâ ipsius Gratiae, vel in lege, seu providentia præsente, seu decreto quo Deus ex suâ misericordia decrevit infundere homini simul cum Gratia has pretiosas dotes Fidei, Spei, & Charitatis. Si primum: de illo est difficultas, & istud non debes supponere, & illud est falsum, tum quia, ut sæpè dixi, unica lux ad detegendum connexiones physicas, virtutes, efficacias, & reliqua attributa rerum supernaturalium superantium captum totum luminis solius naturalis, est sacra doctrina. Atqui ex hac non constat hanc Gratiam sanctificantem suâ natura fungi virtute physica, aut physica connexione cum istis dotibus: ergo donec illud probes, justè negatur; tum quia cum hæc Gratia fuerit in Christo Domino, in quo difficile probatur virtus spei Theologicæ, ut talis (immò respectu beatitudinis animæ ipsam non habuerit) sequetur, hanc Gratiam fuisse in Christo non minus violenter, quam ignem absque calore. Imò in Beatis difficile probatur virtus Fidei & Spei, propter evidentiam ac possessionem, quâ gaudent: sequetur itaque Gratiam hanc in Beatis esse orbam illo, quod naturâ suâ exigit: ergo & esse violentam. Si secundum; hoc est verum juxta cap. 7. jam cit: Sess: 6. Trid: verumtamen non sufficit hoc ad dicendum, hæc dona esse proprietates Gratiae, seu hanc esse naturam respectu illorum.

XXVI. Probatur. Etiam ex Divina benignitate, quotiescunque peccator contritionem perfectam accipit à DEO Gratiam sanctificantem, immò quotiescunque imperfectam contritionem, & simul suscipit baptismum aut Sacramentum Pœnitentiae, aut Martyrium; & tamen neque potest dici, hanc Gratiam esse proprietatem physicam horum actuum neque hos actus esse naturam respectu illius: ergo, &c. Quapropter quando supra dixi ex S. Th: 1. 2. qu: 110. art: 4. ad p. hæc dona seu virtutes infusas effluere ab hac Gratia instar proprietatum ab essentia, non dixi illas esse proprietates; sed instar proprietatum: Hoc instar seu hæc similitudo consistit in eo quod, sicut proprietates essentiæ comitantur semper hanc, ita hæc virtutes infusæ inhærent omni puræ creaturæ via-

trici, in qua datur hæc Gratia. In Christo autem Domino, & in Beatis est specialis difficultas jam insinuata, quamvis utrobius detur Gratia habitualis.

XXVII. Igitur hæc participatio Divinæ naturæ, hæc similitudo, hoc confortum Gratiae habitualis cum illâ, stat in eo, quod verè ac simpliciter sîne metaphoris, & analogiis convenit utriusque, distributione accommodâ (id est, naturæ Divinæ cum infinitâ perfectione; Gratia autem habituali cum finitâ) scilicet. Immunitas ab omni lethali, & quidem ob intrinsecam perfectionem, non autem ob imperfectionem (e. g. ob irrationalitatem) verè, ac simpliciter convenit sîne analogiis aut metaphoris, servatis tamen servandis, naturæ divinæ, atque huic Gratia, quoniam ambæ ex intrinseca sua perfectione, & non sicut bruta, repugnant omni lethali; Natura quidem divina metaphysicè, Gratia autem habitualis saltem physicè; Unde convenientiunt in conceptu generico, licet non in specifico oppositionis cum lethali; Deindè capacitas proxima sù potius proxima dignitas divini amoris passivi, qui sit benevolentia, verè etiam ac simpliciter convenit utriusque, quoniam natura ipsâ divina verè est capax, sù digna quæ ametur à DEO; & persona ipsa, quæ hæc Gratia existente in suo statu naturali (id est exterminante omne lethale) nobilitatur, est capax, sù potius digna, quæ ametur à DEO. Nám quamvis hæc Gratia, quippe quæ est bonitas finita & creata, non necessitat DEUM, ut amet creaturam; verè tamen & simpliciter constituit hanc gratiam DEO, dignam & proximè caparem, ut ab ipso ametur benevolentia sù amicitia. Demum capacitas amoris activi, id est capacitas amandi DEUM verè etiam convenit utriusque: quoniam DEUS ex suammet naturâ capax est amandi seipsum: & homo ex naturâ ipsâ Gratia sanctificantis, suppositis cæteris prærequisitis, capax est amandi DEUM amore benevolentiae, quamvis hanc capacitatem non habeat ex solâ hæc Gratia, sed etiam ex Gratia auxiliante: ergo participatio, similitudo, & consortium hujus Gratiae cum naturâ divinâ stat in dictis tribus; sed jam vides disparem valde esse parti-

cationem hanc. Alia verò in quibus etiam convenientiunt natura divina, & hæc Gratia, ut esse ens, verum, aliquid, & similia, sunt trascendentalia, & convenientiunt aliis, quæ non sunt Gratia sanctificantis; In præsentiarum autem non quærimus participationem naturæ Divinæ valde genericam, & trascendentalem; sed propriam & characteristicam Gratiae habitualis.

XXVIII. Tertia quæstio est: An hæc Gratia sit simpliciter necessaria ad observandum per multum tempus totam legem, id est omnia præcepta decalogi. Non est quæstio de illâ Gratia auxiliante, quæ consistit in sancta cogitatione congrua & efficace, excitante atque præveniente ad honestum; de hac namque jam scripti suo loco, esse simpliciter necessariam in utroque statu naturæ, & quidem in signo priore, ad quamcumque, vel minimam honestam operationem: ergo multò magis ad observandum omnia, & singula præcepta vel per minimum tempus. Est itaque difficultas de sola Gratia habituali sanctificanti per se immediatè creaturam, sîne qua multi putant non posse observatam legem per multum tempus; quin immò hominem vel uno solo infectum lethali non post multum tempus lapsorum in alia, ita ut abyssus abyssum invocet. Hæc Gratia sanctificantis tripliciter potest intelligi necessaria. Primo, in signo antecedente tamquam constitutum esse facultatis ad observandum legem. Secundo, in signo subsequente tamquam quid necessariò subsequutum ad observandum hanc. Tertio, in signo comitante, quatenus diuturna legis observatio sit connexa cum præcepta Gratia sanctificanti; nullum tamen respectu illius habeat ordinem prioris, aut posterioris.

XXIX. Rursus lex potest considerari adæquate prout includit præcepta utrarumque virtutum, nempe moralium, & Theologalium: vel solum inadæquate prout præscindit à præcepto charitatis (est namque lex Divina, immò maximum & primum mandatum juxta testimonium Christi Domini apud Matth: 22. *Diligens Dominum DEUM tuum*

tuum ex toto corde tuo) & prout duntaxat includit moralia præcepta decalogi, vel etiam præceptum fidei, atque spei theologaliū; Nam cum his duabus virtutibus, licet infusis, & divinis, non sit annexa sanctitas, eisdem subjacent difficultibus in præsentiarum, quibus virtutes purè morales: Tandem præcepta illa moralia, & etiam Theologalia dupliciter observari possunt, ut notat S. Th: in frā citandus. Primo, quoad solam substantiam rei præceptæ (v.g.) honore majores ex motivo honesto & rationali, assentire firmissimè mysteriis fidei ob solam autoritatem Dei loquenter. Secundo, quoad substantiā, & insuper quoad modum charitatis, ita ut obseratio ex suis intrinsecis sit meritum condignum vitæ aeternæ, vel quia ipsa obseratio habeat pro objecto formalī motivo divinam bonitatem super omnia estimatam (e.g.) volitio honorandi majores formaliter ob divinam ipsam Majestatem præcipientem honorare majores: ita ut volitio primariè, ac directè moveatur ex divina ipsa Majestate summè appretiata, vel quia signatè ac expressè imperatur per actum quemdam charitatis, (e.g.) volo huic exhibere honorem debitum, ob divinam bonitatem, cui hoc placet: quæ volitio imperans eum cultum est actus charitatis theologicæ: vel quia exercitè ac subjectivè movetur & nascitur ex actu charitatis, qui per se immediatè atque exercitè in staris ponderis affectivi movere solet ad actus aliarum virtutum; sicut cognitio finis per se exercitè movet ad illius cupiditatem, & hæc cupiditas per se etiam exercitè ac immediate movere solet ad præelectionem hujus individui mediī, quod præcognoscitur magis opportunum. Dixi ex suis intrinsecis, quia ut disput: de actibus humanis bonis adverti, actus potest esse meritum condignum vita aeternæ, quamvis neque sit formaliter in se ipso actus charitatis Theologicæ, neque ab hoc imperetur, neque ex hoc ulla tenus moveatur; modo tamen sit actus honestus, & liberè concipiatur à persona habente Gratiam sanctificantem.

XXX. Conclusio esto: Hæc Gratia sanctificans non est simpliciter necessaria ad observandum quoad substantiam R. P. de Ulloa, Theol. Tom. I. O 2

cætera omnia præcepta per multum tempus. Explicatur conclusio, ad cuius intelligentiam potest aliquis offendere. Aliud est, quod omnia penitus præcepta, vel copulativè vel distributivè possint observari quoad substantiam per quinquennium (e.g.) quin homo sit in statu Gratiae; aliud quod sine isto statu possint observari alia omnia distincta à præcepto charitatis, aliud demum quod ad hujus præcepti observantiam sit necessarius ille status tanquam quid se habens pro priori, & non in staris doni ad ejus observantiam. Non dicimus illud primum, quia est falsum; etenim in publicatione seu distributione omnium præceptorum sonat primum illud & maximum mandatum charitatis Theologicæ *Diligere Dominum Deum tuum, &c.* Sed hoc non potest observari in hac prævidentia adhuc per unicum instanti, quin homo in eodem instanti assequatur illius statutum Gratiae, si eo prius orbus erat: quandoquidem est certum, quod si homo diligat Deum ex toto corde suo, & ex tota sua anima in instanti A, & subito moriatur in B, non damnabitur: eo quod Deus pollicitus sit justificare ac redamare eum, qui ex toto & sincero corde sine versuī, quæ DEUM latere non possunt, ipsum amat. Ergo nec per unicum instanti possunt observari quoad substantiam præcepta omnia copulativè aut distributivè, quin homo sit in statu Gratiae.

XXXI. Nec refert quod P. Vasq: 1. 2. disp: 196, c. 3. dicit respondens Scoto, præceptum charitatis Theologicæ taro seu in extremâ necessitate obligare. Etenim suo tempore nondum declaraverat Innoc: XI. hoc præceptum primum & maximum saltem singulis quinquenniis obligare. Propositio enim quam damnat est: *Probabile est ne singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga DEUM cui consonat propositio septima immediatè damnata: ergo lex tota, quippe quæ includit hoc præceptum, non potest observari adhuc quoad substantiam, quin observetur hoc præceptum, quod quicunque violaverit fit reus totius legis juxta generalē regulam. Quicumque autem totam legem servaverit; offendat autem in uno, faciat.*

Rus

Elus est omnium reus. Sed hoc præceptum non potest observari absque statu gratiæ, non quidem præcedente, sed immediatè subsequentे observantiam; ergo, &c. Ob eandem rationem nullum præceptum sive divinum sive humanum potest observari in præsenti providentiâ *quoad modum charitatis* sine hâc Gratiâ sanctificante, quia observari *quoad modum* hunc est, observari per actum, qui aut sit charitatis, aut ab eo imperetur, aut ex eo nascatur, ita ut observantia sit meritum condignum vitæ æternæ. Sed hoc juxta præsentem providentiam nequit fieri à purâ creaturâ sine Gratiâ sanctificante, quæ est unica forma condignificans actus liberos supernaturales juxta disput: de actibus humanis bonis, & quæ obtinetur ex Deo in eodem instanti in quo exercetur charitas Theologica: ergo, &c.

§. Secundus.

XXXII. Itaque secundum est quod dicit, & tertium est quod negat conclusio nostra: quia licet præceptum charitatis nequeat observari absque Gratia sanctificante, eo quia hæc subito in eodem instanti donatur pro signo posteriori (sicut subito in eodem instanti, quo fuit sol fuit quoque lux in signo posteriori ad solem, quippe qui non habuit instantiam) potest tamen observari, quin illa gratia præcedat pro priori; patet in peccatore eliciente actum perfectæ contritionis, id est contritionem quam Tridentinum vocat charitatem perfectam: Ille enim libertatem habet plenam & proximam ad actum charitatis, quem elicit; & tamen illa libertas non constituitur per ipsam Gratiam sanctificantem, quam adipiscitur, alias hæc foret principium simul & effectus ejusdem actus meritorii de congruo, & pro eodem instanti, & quoad idem esse contrâ principium stabilitum disput: de actib: hum: bonis. Sed supposita Gratia illustrationis, & inspirationis, constituitur per Omnipotentiam specialiter applicatam, quæ par est supplendo absentiam principii creati regulariter requisiti, vel per unum aliud ex eis auxiliis Gratiae prævenientis, atque moventis, quæ habent virtutem physicam in-

fluendi physicè in actum salutarem juxta ea, quæ dixi suo loco: ergo status Gratiæ non est simpliciter prærequisitus ad observandum præceptum charitatis, & consequenter nec ad observandum alia inferiora præcepta: si enim prærequisitus foret simpliciter, constitueret libertatem proximam ad illam observantiam: cum hæc libertas imbibat omnia præquisita ad utrumque. Ergo hoc præceptum, & lex tota potest impleri per multum tempus absque statu gratiæ *ut prædente* sive, *ut prærequisitus* ad observantiam. Et hinc elicetur ratio à priori, Omne quod nec prærequiritur simpliciter ut causa physica, nec ut causa moralis, neque ut quid retrahens, neque ut quid applicans, non prærequiritur simpliciter ut causa observantiae: ullius præcepti. At status Gratiæ nullo ex eis modis prærequiritur ad observantiam ullius præceptorum illorum: Nam imprimis pro unoquoque observando præsto sunt alia principia supernaturalia physica proportionata, atque elevantia naturam (e.g.) pro observando præcepto Fidei, Spei, &c. habitus Fidei, Spei, &c. & quando hi habitus deficiunt, ut non raro contingit, adest divina gratia excitans, quæ consistit in sanctâ cogitatione & inspiratione, quæ juxta multos habet physicam virtutem influendi in actum supernaturalem. Et, si dixeris hanc carere tali virtute physicâ, adest Omnipotentia prompta, & expedita ad supplendum absentiam non quidem sanctâ cogitationis, aut inspirationis, sed aliorum principiorum physicorum, ne unquam ster per Deum, quod viator compos sui non satisfaciat suis obligationibus, & ne ille unquam queratur de Deo, quod non habuit facultatem obediendi legi: ergo hic status non prærequiritur ut causa physica: Deinde non prærequiritur status Gratiæ, ut quid retrahens, (sicut arduitas prærequiritur ad actum spei) neque ut quid applicans potentiam, ut satis constat ex terminis. Non demum prærequiritur ut causa moralis, quia cum non sit actus vitalis, non movet, non excitat ad observantiam per modum causæ prævenientis; Nam hoc esset confundere hanc gratiam cum auxiliis illis vitalibus, quæ consistunt in sanctis cogitationibus, aut piis motibus volun-

voluntatis, è quorum numero non est Gratia sanctificans: non item inclinat per se immediatè ac exercitè, quemadmodum habitus acquisiti atque consuetudines inclinare solent: quia hæc Gratia sanctificans non est habitus acquisitus, sed infusus, & consequenter non datur à Deo ut facilius possimus, sed ut possimus simpliciter id est quando non adest aliud principium supernaturale elevans potentiam nostram ad supernaturalem operationem. Ergo status Gratiae non prærequisitur ad diuturnam observantiam præceptorum aliorum à præcepto charitatis distinctorum: quandoquidem neque observantia illa, neque auxilia efficacia, aut merè sufficientia ad illam, connectuntur essentialiter cum statu Gratiae sanctificantis.

XXXIII. Respondebis cum Vasq: ubi suprà. Statum gratiae esse necessarium ad diuturnam observantiam legis, non quidem instar prævii prærequisiti; sed comitanter, aut potius consequenter: quia si quis ex auxilio Gratiae legem totam observet per multum tempus, hoc ipso fiet, ut Spiritum pœnitentiae ac compunctionis à Deo accipiat, non enim patietur hic diutius in peccato hærere animam, quam videt legem totam accuratè observare: ergo hæc nequit per multum tempus observari sine statu gratiae, non quidem præcedente, sed subseguente diuturnam illam observantiam.

XXXIV. Contrà. Hæc est mera conjectura, & forsitan contra multa experimenta. Etenim non aliundè, quam ex sacrâ doctrinâ scimus, quid ex supernaturalibus faceret, quid non faceret Deus in tali, vel tali retum peritasi, quæ per se ac ex suis intrinsecis non est potius connexa cum uno, quam cum altero: *Quis enim novit sensum Domini, aut quis Consiliarius ejus fuit?* ergo duntaxat ex revelatione ipsius nosse possimus haberes; sed ex unâ parte observantia præceptorum aliorum à præcepto charitatis, non est per se connexa cum auxilio seu spiritu compunctionis salutaris (præscindimus à præcepto etiam annuæ confessionis) quia talis intrinseca connexio non probatur: Deinde largiri DEUM Spiritum, seu auxilium hoc, est quid

O o 3

supernaturale: & démùn neque ex scripturis, neque ex Concil: neque ex unani- mi PP. Consensu, constat, decrevisse DEUM dare Spiritum compunctionis & pœnitentiae salutaris ei, qui infectus uno peccato mortali contrà unum præceptum (e.g.) annuæ confessionis, cæteris obedivit ex auxilio Dei; aut certè proferatur in medium ejusmodi testimonium; ergo quamvis conjicere, non tamen resolvere possumus, daturum DEUM Spiritum compunctionis ei, qui uno præcepto violato, cæteris distin-ctis à charitate obedit: ergo in præsen- ti providentia potest contingere, & forsan aliquando contingit, quod cæteris præceptis obedit, qui infectus est uno lethali (e.g.) contrà præceptum annuæ confessionis: ergo neque in isto sensu status gratiae est simpliciter necessarius ad observantiam legis.

XXXV. Explicatur. Res practica est, & non merè speculativa, quod homo cæteris præceptis, in quorum observantia non experitur tantam difficultatem, obediens & quidem ex motivis honestis, pusillanimitate oppressus non confiteatur per aliquot annos peccatum A: vel inimicum diligere, seu amicam abjecere nolit, vel rem alienam restituere gravetur, quia neque omnia & singula vitia, neque omnes & singulæ virtutes specificativè sumptuæ invicem re-spective connectuntur: ergo voluntariè dicitur eum, qui per duos vel tres annos obedivit aliis præceptis à charitate distinctis ex motivo honesto, accepturum à Deo Spiritum compunctionis, id est auxilium efficax ad salutarem pœnitentiam, ut fateatur Sacerdoti peccatum illud, ut explicet se à pravo illo commercio, amore, &c. maximè cum iste non obstante istâ observantia sit Filius iræ, inimicus DEI, transfuga ad castra Diaboli, & totius legis reus.

XXXVI. Cæterum status gratiae est moraliter & secundum quid necessarius ad diuturnam legis totius observantiam, etiam præscindendo ab illis præceptis, quorum obedientia reconciliat nos DEO: & hæc videtur mens S. Thomæ ajentis 1. 2. quæst. 109. art. 4. *In statu naturæ corrup-
tæ non potest homo implere omnia mandata Dia-
vina*

nè illo lapsurum hominem ex uno lethali non post multum tempus in aliud.

XXXVII. Cæterum hæc , & similia testimonia non probare statum gratiæ esse prorsus simpliciter necessarium ad diuturnam legis observantiam , constat ex stylo , & more loquendi scripturarum , immò & vulgari etiam inter nos , juxta quem id dicitur finè falsitate , aut improprietate , non esse absoluè & simpliciter , quod quamvis sit , raro tamen & parcè contingit: Et id esse absoluè , & simpliciter quod quamvis hic & nunc non sit , plerumque tamen est : Cumque raro contingat , hominem nudatum præsidio Gratiae habitualis observare diu totam legem , & plerumque non observet : Idcirco quamvis aliquando observet , dicitur finè falsitate , ac improprietate , non observare ; & quamvis aliquando abstineat ab omnibus aliis peccatis , dicitur nihilominus non abstinere. Assumptum est planum mediocriter perito scripturarum : Joa: 18. dicit Dominus. *In occulto locutus sum nihil: coram illo Judæorum Concilio;* & tamen illâ eadē nocte in cenaculo , in penetralibus illius domi ad solos discipulos habuerat longam illam concionem mysteriis refertam , quæ implet cap: 14. 15. 16. & 17. Joan: Ergo multa locutus fuerat in occulto. Sed quia sic loqui in occulto , & extra publicum raro contingebat , merito dixit: *In occulto locutus sum nihil.* Item Act: 27. dicit Paulus : *Quartadecimā die hodie expectantes ieiuniū permanērī nihil accipientes. &c.* Similiter Tob: 3. dicitur de illâ Sarâ. *Tribus diebus & tribus noctibus non manducavit neque bibit; sed in oratione persistens, &c.* quæ ambo , sed maximè illud primum , absque miraculo , vel specialissimâ saltem providentiâ contingere non potuerunt. Sed illustris magis est locus apud Job: 2. cuius amici , qui ad consolandum eum venerant , dicuntur sedisse cum eo in terrâ septem diebus & septem noctibus , & nemo loquebatur ei r̄bum , &c. Id verum est , quia raro , & nonnisi ad functiones necessarias surgebant de terrâ , & pauca admodum locuti sunt per illud tempus.

XXXVIII. Similiter juxta scripturarum consuetudinem id dicitur absoluè et.

Thren. 1.

Iai. 57.

*Peccatum peccavit Hierusalem; propterea instabilis facta est. Abscondi à te faciem meam, & indignatus sum, & abiit vagus in viâ cordis sui. Profecto in utroque textu alluditur non ad unum simplex lethale ex merâ fragilitate , quod tamen sufficit ad expellendum hanc gratiam , sed ad congeminata scelera , in quorum poemam Deus negabat auxilia efficacia ad vitandum alia peccata , & permettebat cor vagum abire in vias suas) Item Eccl: 27. Si non in timore Domini tenueris te instanter, ciò subvertetur domus tua. Ex quibus omnibus intulit Gregorius Hom: 11. in Ezech: Memorabilem illam sententiam , *Peccatum, quod per paenitentiam non deleatur, suo pondere in aliud trahit: Quæ omnia satis probant statum gratiæ esse moraliter in gradu supremo necessarium ad diuturnam legis observantiam , & si-**

tè esse, quod licet non semper sit, plerumque tamen est; Nam apud Ioa: proximè cit: dixit Dominus *Ego semper docui in Synagogâ, & in Templo;* & tamen constat ex Luc: *Docebat de naviculâ turbas & cap: 6. in loco campestri & cap: 7. in Domo Simonis Leprofi.* Similiter Danie: 6. dicitur de illo Rege mæsto propter casum sui Amici: *Dormivit incænatus cum postea subjugatur: Somnus recessit ab eo.* Si dormivit; somnus non recessit; Si recessit, non dormivit: Sed quia ire cubitum plerumque conjunctum est cum dormitione, hâc de causâ illum ivisse cubitum, dicitur *dormivisse.* Ergo ex loquutionibus, quas agglomerare solent adversarii, non concluditur hominem sînè gratiâ sanctificante addere semper nova peccata, & numquàm penitùs observare cætera præcepta, quæ quotidiè occurunt: ergo non concluditur illam esse simpliciter necessariam ad diuturnam observantiam legis, sed solum secundùm quid.

XXXIX. Unum est quod maximè movet illos Authores: nempè quod credunt, hoc docuisse Augustinum, & hoc negasse Pelagium. Moventur tûm ex Can: 5. Cone: Milev: quod ut regulam Fidei citat Cœlestinus Papa ep: 1. ad epif: Galliæ cap: 11. *Quicumque dixerit, id nobis Gratiam justificationis* (in hoc verbo stat tota difficultas) *dari, ut, quod facere per liberum jubemur arbitrium, facilius possumus implere per Gratiam, &c.* anathema sit: Ergo Gratia justificationis, id est Gratia habitualis, sùm justificans non tantum moraliter, sed simpliciter, & scholasticè loquendo, est necessaria ad obediendum legi. Tûm ex Aug: cap: 26. de Spiritu & lît: *Sic intelligendum est, factores legis justificabuntur, ut sciamus eos non aliter esse factores legis, nisi justificantur: Et non justificatio factoribus accedit, sed factores legis justificatio precedat.* Ergo Gratia justificans necessariò debet præcedere obedientiæ legis: ergo hâc obedientia nequit esse finè illâ: neutrum urget. Tûm quia si esset sermo de Gratia habituali, id est, formaliter per se sanctificante, de quâ solâ est præsens difficultas, sequeretur eum, qui minimo, & unico lethali est infectus ex merâ fragilitate, nulli prorsus obediare posse præcepto in eo statu

per actum honestum: ergo nec credere nec obediare præcepto officii Ecclesiastici, nec resistere tentationi desperatio-nis, aut lascivie, nec dare eleemosynam, nec disponere se ad justificationem per Sacramentum fuscipendum, aut per actum contritionis; quod tamen non facilè probabunt Adversarii. Tum quia ut obseruat Vasq: 1. 2. disp: 196. cap: 3. Nusquam fuit controversia inter Augustinum, aliosvè Patres, cum Pelagio super necessitate ad benè operandum *Gratiæ formaliter sanctificanis;* sed tota fuit de prærequisitione *Gratiæ auxiliariis* consistentis in sanctâ cogitatione, aut pio voluntatis motu.

XL. Ignorantia ergo vocis, ac historiæ, ut ibidem concludit n. 13. lap. sunt illi, qui putant item fuisse de *Gratiâ formaliter per se justificante*, quam habitualē sanctitatem, aut Gratiam vocare solemus. Igitur August: Patres Milevit: & Cœlest: Papa loquuntur de *Gratiâ justificationis*, non quâ formaliter immediatè justi sumus; sed ex quâ justificationis exordium sumitur, id est loquuntur de *Gratiâ præveniente*, & de vocatione illâ intentâ, ex qua juxtâ Sess: 6. Trid: cap: 5. justificationis pendet initium. Et hac de causa vocatur Gratia justificationis, nempè quia indè incipit series justificationis; quod à posteriori etiam constat. quia cum Trident: renovet in ea Sessione doctrinam totam Augustini, & antiquæ Ecclesiæ contrâ Pelagium & Aseclas, totum est in Gratia præveniente excitante atque movente, & nequè unum verbum profert in ordine ad necessitatem (ut observentur præcepta) de *Gratiâ formaliter per se sanctificante.*

XLI. Denique objiciunt. Nullus mortuus potest quidquam salutare operari, & multò minus elicere egregium & maximè arduum opus, quale est obser-vare totam legem per multum tempus, sed omnis qui est sub lethali est mortuus: ergo, &c. Si tamen mortuus est, ut quid concionatores, & scripturæ vociferantur? Miscent aliqui metaphoras, & similitudines rigidis, & scholasticis disputationibus. Omnis peccator est mortuus, quatenus non habet jus ad vitam

æter-

æternam, quatenus non habet semen gloriae, nimirum gratiam & amicitiam DEI, quatenus nihil salutare operari potest, quod sit meritum condignum vitæ æternæ. Verumtamen non est mortuus, quatenus instar cadaveris non habeat facultatem ullam movendi se honeste, & cum merito de congruo, ut obtineat vitam Gratiae justificantis. Habet hanc facultatem præventam, motam, & adjutam seu potius intrinsecè constitutam per divinam vocationem, & inspirationem, quæ, licet mortuus, vivificetur in ordine ad honeste operandum, æger & languens corroboretur ad egi-
gium illud & arduum opus diuturnæ ob-
servantiae aliorum præceptorum. Unde
dist: maj: Nullus mortuus morte consi-
stente in subtractione etiam Divinæ
Gratiae excitantis ac prævenientis, po-
test, &c. conc: morte consistente præ-
cisè in carentia Gratiae sanctificantis sub-
dist: non potest salutariter operari merito, quod sit condignum gratiae & glo-
riæ conc: merito purè congruo nego: quia eleemosynis potest redimere peccata sua, & aliorum præceptorum ob-
servantiae potest movere divinam miseri-
cordiam, ut illa ei largiatur auxilia, qui-
bus in pristinum sanctitatis statum restituatur per Sacramentum, aut per con-
tritionem perfectam.

CAPUT IV.

*De oppositione Gratiae cum pecca-
to & distinctione ab habitu charitatis.*

XLII. **Q**uestio quarta est. Quo sen-
su & ratione hæc Gratia
sanctificans opponatur cum peccato: Et
quidem lethali; nam cum *septies in die
cadat justus*, & jure dicat *dimitte nobis debi-
ta nostra*: certum est illam gratiam non
opponi quoad existentiam cum quotidianis, & venialibus peccatis: Opposi-
tio duorum potest esse metaphysica, sci-
licet quando nec divinitus possunt co-
existere in eodem tempore, aut in eo-
dem subjecto (e.g.) *Omnem hominem esse
alium*, & *nullum hominem esse alium*; nec
divinitus possunt hæc esse simul ve-
ra: Item, idem subjectum esse rationale
& simul irrationalis, quæ nec divinitus
possunt evenire. Potest item esse purè
physica, seu naturalis: nempe quæ di-

Caput IV.

vinitus saltem superari potest, qualis est
oppositio ignis cum unione sui ad frigus,
& nivis cum unione sui ad ignem. Po-
test demum esse purè moralis, nempe
vehemens contrarietas unius cum alte-
ro; sed quæ physicæ, ac metaphysicæ
vinci potest; ut oppositio Regia Majes-
tatis cum eo, quod capite plectatur à suis
subditis. Præterea consortium Gratiae,
& peccati, trifariam potest considerari:
primò ita ut Gratia superveniat in in-
stanti A (e.g.) præcedente, & perseve-
rante peccato in eodem instanti. Secun-
dò, inverso modo, ita ut superveniat
peccatum, præcedente & perseverante
Gratiæ; Tertiò, ita ut simul citræ unius
ad alterum præcedentiæ, detur Gratia &
peccatum, purè concomitantem se ha-
bentia. Demum peccatum potest esse
actuale, ut actus hic & nunc concepitus
liberè contra conscientiam graviter obli-
gatoriè retrahentem: vel habitualis, ut
peccatum olim commissum; sed neque
retractatum, nec condonatum, & con-
sequenter habitualiter perseverans, ha-
bitualitate vel merè Philosophicæ, vel
Theologicæ, importante carentiam divi-
nae condonationis, juxta ea quæ scripsi
de act: hum: malis.

XLIII. Dico ergo primò, Gratia
sanctificans & peccatum grave oppo-
nuntur invicem relatè ad eandem per-
sonam, non purè moraliter, seu ex quæ-
dam decentiæ, quæ congruit non esse
infectam lethali personam, quæ Gratia
sanctificante nobilitatur; sed physicæ ac
ex naturâ ipsâ rerum. Non dixi relatè
ad idem subjectum, sed relatè ad ean-
dem personam abstrahendi ergo à super-
vacanæ aliâ difficultate, an nimirum
possint esse simul unita lapidi Gratia san-
ctificans, & consensus peccaminosus &
licitus ab homine, sed miraculosè uni-
tus eidem lapidi: in quo casu, si possi-
bilis est, non concurrunt effectus illi
formales amici, &, inimici DEI, quo-
niam utriusve incapax est lapis, & quod-
vis aliud subjectum rationis expers.

XLIV. Probo conclusionem. Et
primò quidem contra hoc consortium
Gratiae, & peccati, magis urgent, quæ
contrâ matrimonium fidelis cum infide-
li, apostolica illa verba cap. i. cit: *Quæ
enim participatio justitiae cum iniquitate, &c.*
Ergo

Ergo ex naturā ipsā rerum pessimè conveniunt inter se, sū invicem opponuntur Gratia & peccatum: Atqui aliud non constat esse causam ullam naturalem potentem vincere hanc oppositionem, & conjungere in eādem personā hæc duo, sicut constat esse causam naturalem potentem vincere hanc oppositionem aquæ cum intenso calore, & separationem corporis à suo centro, & alia hujusmodi, cum potius constet nobis ex principiis fidei, quæ sola aperuit hominibus hanc Gratiam sanctificantem, illam desiccere simul ac committitur letale, & hoc penitus remitti simul ac supervenit illa Gratia: ergo dicendum oppositionem Gratiae cum peccato esse physicam ex naturā ipsā rerum, invincibilem omni cœlæ creatæ naturali, & consequenter non esse oppositionem puræ moralem sū ex quādam decentiā.

XLV. Et ratio est. Quoties duæ formæ suāpte naturā dant subjectis capabilius effectus formales suāpte naturā oppositos, & quos nullum agens naturale creatum poteſt conjungere, toties illæ duæ formæ physicæ saltem, ac ex naturā rei opponuntur invicem. Sed Gratia, & peccatum grave sunt hujusmodi; nam Gratia suāpte naturā reddit personam mundam, dignam amore amicabili DEI, & amicum DEI; lethale vero suāpte naturā reddit personam immunam, filiam Diaboli, & inimicam DEI: qui profecto effectus formales suāpte naturā sunt oppositi non minus quam intē frigidum, & intē calidum, & deinde non constat agens ullum naturale creatum posse conjungere in eādem personā hos duos effectus formales: ergo Gratia & peccatum, non purè mortaliter & ex quādam decentiā, sed physicæ ex naturā rei opponuntur oppositione invincibili naturæ toti cœlæ: majus sit vera non suppetet ratio ad probandum, mutuò opponi ex naturā rei, esse physicæ vivens, & esse intē nigrum, cum esse physicæ cadaver, & esse intē Album: & reliqua hujusmodi, quæ juxta communem mortalium sensum opponuntur physicæ ex naturā rei.

XLVI. Dico secundò. Impossibile est, quod superveniente Gratia sanctifi-
R. P. de Ulloa, Theol. Tom. 1.

duratio, continuatio, sive perseverantia in consensu lethali in sensu composito supervenientis gratiae sanctificantis: Ergo Deus foret causa per se, & specialis conservationis peccati illius actualis, & lethalis.

XLVII. Porro libertas ad continuandum vel non continuandum illud peccatum salvabitur, & non salvabitur, prout fuerit decretum Divinum infundendi gratiam illam. Si hoc decretum peperderit ab exercitio illius libertatis, (e.g.) *volo dare libertatem A: & quia hæc non continuabit peccatum in instanti B: volo tunc infundere gratiam sanctificantem*, subsistit libertas ad continuandum, vel non continuandum lethalem illum consensum: quia illa libertas A ex suis intrinsecis est potens continuare peccatum, cum supponamus esse ex se libertatem ad continuandum vel non continuandum: ergo ea libertas potest impedire actum scientiae mediae enunciantem, non continuandum illud peccatum; ergo potest impedire decretum infusivum Gratiae, essentialiter regulatum per actum illum scientiae mediae; ergo potest impedire infusione ipsam Gratiae nascentem ex eo decreto: ergo quamvis hæc infusio sit metaphysicè opposita cum eâ continuacione, eo quia sequeretur iuxta paulò antedicta DEUM fore causam specialem, & per se illius continuationis; verumamen non est inevitabilis per eam libertatem A: ergo non destruit illam juxta principia Societatis. Sin vero decretum infusivum Gratiae a nullo pendeat exercitio illius libertatis, est ipsi inevitabile, & consequenter est inevitabilis infusio Gratiae; ergo dabitur aliquid metaphysicè oppositum cum illâ continuacione, nimirum complexum ex eâ infusione ac divinâ sanctitate quorum neutrum est vitabile per eam libertatem: ergo ruit hæc.

XLVIII. Probo secundam partem de impossibilitate perseverantiae habitualitatis Theologicæ: quod ut capias memineris duplicitis habitualitatis. Peccatum habituale habitualitate philosophicâ consistit in eo, quod olim sit patratum, & non sit retractatum a peccatore, sit vel non sit condonatum per DEUM.

Potest namque hic in aliâ providentia condonare peccatum, licet homo non retractet illud. Non nego posse persevere hujusmodi habitualitatem, Gratia superveniente: quia hæc non connectitur metaphysicè cum eo quod peccator detestetur præteritum peccatum: ergo non opponitur cum carentia hujus detectionis sive retractationis: ergo superveniente hæc Gratia potest esse verum quod peccatum fuit commissum & non retractatum; ergo potest perseverare habitualitas purè philosophica peccati. Peccatum vero habituale habitualitas Theologicâ consistit in eo, quod sit patratum & non sit condonatum a DEO, si necnè retractatum à creaturâ; quandoquidem potest ille non condonare peccatum, licet valde creaturam peniteat illud commisso, ut defacto non condonat, quando homo sola attritione retractat peccatum, & neque Sacramentum neque martyrium subit. Hæc est habitualitatis species, quam dixi non posse perseverare gratia superveniente: quoniam impossibile est quod DEUS non condonet peccatum in sensu composito verissimæ, & propriissimæ condonacionis; At infusio gratiae sanctificantis verissima & propriissima condonatio est peccati, si forte hoc præcessit. Ergo impossibile est, quod DEUS non condonet peccatum præcedens, quando infundit hanc gratiam; ergo impossibile est quod hac superveniente perseverare non condonatio peccati, & habitualitas Theologica peccati; Probatur min. Tum quia unica causa formalis nostræ justificationis est hæc justitia sive gratia iuxta Sess: 6. Trident: c. 7. Ergo hæc gratia per se formaliter est condonatio, remissio, sive justificatio, quando lethale præcessit. Unde sicut in sensu composito caloris potest subjectum habere frigus, quod est quid positivum; nequit tamen non esse calidum, quia calor est causa formalis calidorum; ita in sensu composito hujus gratiae possunt quidem alia contingere, immo & fieri potest quod homo actuali malitia lethali inficiatur, non tamen potest fieri quod peccatum non condonetur; in quo casu existet & non existet peccatum in diverso sensu; existet quidem physicè & quod morale malitiam violandi legem non

non autem existet moraliter quoad jus proximum & immediatum excitandi indignationem Divinam contrā peccatum. Verumtamen in sensu composito hujus gratiae nequit fieri, quod peccatum non condonetur, quia hoc est contradictorium condonationis, qui est effectus formalis positivus hujus gratiae, quando peccatum recessit. Denique ratio est. Licet sit quæstio de possibiliitate condonationis purè extrinsecæ, & multi negent illam; omnes tamen Catholici Theologi convenienter in possibiliitate condonationis intrinsecæ id est formæ, quæ cum sit intrinseca homini per unionem, per se formaliter immediate eum interiorū renovet, deleatque habitualitatem theologicam peccati consistentem in jure, titulo & motivo, ut DEUS odio inimicitiae prosequatur hominem; sed non est alia condonatio intrinseca respectu puræ creaturæ in hoc statu viæ quam gratia sanctificans, vel ostendit illam: ergo est impossibile, quod Deus peccatum non condonet in sensu composito infusionis hujus gratiae; ergo hæc gratia est inconjungibilis cum peccato habituali habitualitate Theologica upotè consistente in carentia divinæ condonationis, in qua carentia non consistit actualis malitia formaliter peccati actualis.

XLIX. Probatur tertia pars: Vide licet non esse impossibile quod superveniente lethali perseveret hæc Gratia olim infusa homini. Eo ipso quod peccatum, quoad suam actualē malitiam violandi practicū dictamen conscientiæ, non opponatur essentialiter metaphysicè cum perseverantia gratiae: & ex alia parte non sequatur ulla indecentia in DEO ex eo quod sit Author, & causa per se conservationis gratiae, fieri potest quod hæc conservetur à DEO specialissima providentia in instanti ipso, in quo supervenit lethale. At quamvis hoc suapè natura opponatur cum gratia, sicut forma cadavérica (v. g.) cum forma viæ; nihilominus non opponitur cum illa essentialiter metaphysicè, quia hæc oppositionis species nondum probatur. Deinde nulla est indecentia in eo quod Deus sit specialis Author & causa per se conservationis gratiae in instanti peccati: solum namque sequetur DEUM non in-

R. P. de Ulloa, Theol. Tom. 1.

P p 2

dulgere innatæ exigentiaæ peccati, & non mulctare hominem privatione gratiae, quam merebatur. Item solum sequitur, Deum esse causam per se complexi, seu coëxistentiaæ gratiae ac peccati perfecte terminata ad Gratiam, scilicet perfecte ad peccatum terminata: ergo, &c. Quapropter sicut Frater Sororis non est Soror Fratris, licet hæc duo complexa easdem imbibant entitates: ita Gratia coëxistens peccato non est, peccatum coëxistens Gratia licet in utroque complexo, seu coëxistentia imbibantur eadem entitates.

L. Explicatur. Aliud est peccatum quoad solum suam malitiam formalem violandi legem; aliud quoad jus completum, & absolutum in DEO, ut odio inimicitiae prosequatur illam creaturam. Primum consistit in solo ipso libero exercitio concepto contra conscientiam graviter obligatoriè retrahentem. Secundum ultra hoc exercitium addit privationem Gratiae; Nam cum hæc sit condonatio intrinseca peccati, nequit dari jus proximum, & completum ad illud odium in sensu composito hujus Gratiae; cumque ex alia parte non probetur constitutivum ullum malitiae formalis esse per se metaphysicè connexum cum carentia Gratiae, palam fit iuxta regulam supra datam, jus proximum completum & absolutum ad prædicendum odium divinum constitui per carentiam seu privationem hujus Gratiae: ergo licet lethale quoad hoc jus sit metaphysicè oppositum cum Gratia, non tamen inspectum quoad suam malitiam formalem, quæ solum est jus fundamentale, & ex parte creaturæ proximum; sed non absolute & simpliciter, omnibusque pensatis: ergo licet nequeat perseverare gratia, superveniente lethali, cum toto illo jure completo, & absolute, tum ex parte creaturæ tum ex parte DEI; potest tamen perseverare superveniente peccato quoad suam malitiam formalem, & quoad illud jus proximum & quidem completum ex parte solum creaturæ, sed non proximum & completum absolute, & ex parte ipsius DEI. Placitum videtur quod, sicut homo, multo magis Deus ipse fons bonitatis potest sic se gerere. *Quamvis tu actu me offendis, & qua-*

quatenus est ex parte tui tam indignum te reddas
mea gratia, nolo tibi umquam irasci propter
istam actionem: Remitto illam tibi: perinde
me geram tecum ac si numquam eam patrassen;
Atqui in sensu compolito generosi hujus
actus non perseverat in DEO jus proximum
& completem, & absolutum ad
odium illius creaturæ propter illam a-
ctionem (nam si aliquis est possibilis ca-
sus, qui sit cessio absolute hujus juris, est
iste) cum tamen in sensu composito sit
præsens malitia formalis peccati: ergo
hæc malitia, & illud jus proximum sunt
res invicem separabiles: ergo datur lo-
cus, ut coëxistente illâ malitiâ cum
Gratiâ, nequeat coëxistere hoc jus, ti-
tulus, motivum, seu fundamentum
proximum & completum.

LI. Et hinc insertur ultima pars:
nempè Gratiam & peccatum specificati-
vè sumpta opponi physicè dumtaxat,
quandoquidem sive contradictione, li-
cet non sive miraculo possunt conjungi
in eadem Animâ DEO conservante ibi
Gratiam, non obstante peccato super-
veniente. Opponi autem metaphysicè
etiam, sed mediatae & indirecte in hoc
solo sensu, scilicet quatenus superve-
niente Gratiâ non potest conservari a-
ctualis consensus lethalis. Cum enim
ambo per se essentialiter connectantur,
cum DEO vero, & reali: connectun-
tur, eo ipso cum hujus infinitâ & nece-
sariâ sanctitate, & per se metaphysicè
repugnant ejusdem imperfectioni. At
conservari peccatum actuale superve-
niente Gratiâ esset imperfectio in DEO
repugnans sua infinita sanctitati, quo-
niam hæc conservatio, utpote miracu-
losa, superveniente gratia, esset à solo
DEO ut causa per se atque Authore: Er-
gò, &c. Nequè dicas, Deum nolentem
defacto condonare peccatum non peni-
tentium, & spirituum damnatorum,
esse absque ulla indecentia causam per se
habitualitatis eorum peccatorum. Ete-
niam hæc habitualitas sumpta non qui-
dem in concreto (nam sic dicit in recto
actionem ipsam peccaminosam olim
commissam) sed in abstracto prout con-
sistens in mera non condonatione Divi-
na, aut in mera non retractatione pec-
catoris parentis facultate ad retractan-
dum, non est peccatum; illa vero

actualis duratio pravi consensus pecca-
tum est: Ergo licet Deus possit esse cau-
sa per se illius, non tamen hujus.

LII. Sed objic: contra conjungibili-
tatem gratiæ & peccati, quomodolibet
contingat. Esse Amicum DEI, & esse
inimicum DEI; Esse amabilem, & esse
odibilem DEO; Esse purum, & esse im-
mundum; Esse Filium DEI, & Filium
Diaboli. Habere jus ad gloriam instar
filii adoptivi DEI, & habere reatum ad
poenam æternam instar exhereditati
DEO, & demum id generis alii effectus
formales, qui conglobari solent; per se
essentialiter metaphysicè opponuntur
mutuò. At gratia sanctificans tribuit
priores effectus formales creaturæ ratio-
nali. Peccatum autem grave posterio-
res: ergo hæc duo tribuunt effectus for-
males per se metaphysicè oppositos; er-
gò ipsa inter se metaphysicè opponuntur
quoad existentiam in eadem creatura-
tionali capaci horum effectuum. Con-
firm: Si homo habens simul gratiam &
peccatum moretetur, neque ascenderet in
Cœlum, quod nullus immundus in-
greditur: neque descenderet in Infer-
num damnatorum, ubi nec minimus
radius gratiæ sanctificantis illuxit um-
quam. Quid ergo fieret de Animâ illâ,
profecto nec esset DEI, neque Diaboli
& esset sicut illa, de qua vulgus per jocum
dicit, quod neque Deus, neque Diabolus
voluit illam; seu potius esset, & si
mul nos esset ex parte utriusque.

LIII. Resp: Communis, & mihi
vera philosophia docet, posse sive illa
repugnantia metaphysicè convenire in
eadem materia formas suapè natura
oppositas (e.g.) formam vitæ, & for-
mam cadavericam. Item in eodem sub-
iecto accidentia similiter opposita (e.g.)
frigus ut octo, & calorem ut octo. Fiat
argumentum idem, & dabitur responsio
eadem. Igitur, esse virum (e.g.) duo im-
portat: unum positivum nempè vitalem
formam; alterum negativum, scilicet
carentiam formæ cadavericæ, si hæc
admittitur in rerum natura. Similiter
esse mortuum importat duo; unum positi-
vum scilicet formam cadavericam; &
alterum negativum, scilicet carentiam
formæ vitæ. Forma vitalis, & sua ca-
ren-

rentia certè opponuntur Metaphysicè, sicut forma cadaverica, & parentia sua: ergò repugnat Metaphysicè, quod idem subiectum sit vivum, & mortuum, secundum negativum, quod dicit uterque hic effectus formalis; Cæterum positiva ipsa entitas forme vitalis, & positiva entitas formæ cadaverica non est quod Metaphysicè opponantur: Ergò quamvis repugnet idem subiectum pro eodem instanti esse vivum & esse mortuum secundum negativum; non tamen esse vivum & esse mortuum secundum positivum, quod hi duo effectus formales important. Quod si formam cadavericam positivam non admittas, admittre hoc exemplum, & produc formam ignis, & formam ligni, aut calorem ut octo, & frigus, ut octo: & fac eundem discursum. Idem dico de assensu, & dissensu ejusdem intellectus, de objecto eodem pro eodem instanti, & secundum eandem expressionem; idem de amore & odio; de volitione & nolitione; de spe & desperatione, & similibus: Nempè ista omnia sumpta secundum solum positivum posse conjungi; secùs sumpta secundum positivum, & negativum quomodo sumuntur, quando strictè sumuntur. Nam sic unumquodque ex his importat parentiam alterius.

LIV. Hoc in præsentiarum. *Essè* sanctum, purum, Deo amabilem, &c. duo importane, unum positivum scilicet gratiam sanctificantem; alterum negativum nempè parentiam peccati gravis. Similiter esse *nequam*, esse immundum, Filium Diaboli duo important, unum positivum (quo nomine intelligo etiam puram omissionem lethalem, si forte est possibilis) nimurum peccatum lethale; alterum negativum scilicet parentiam hujus gratiae; At quamvis gratia & sua parentia; Item peccatum & sua parentia invicem opponantur metaphysicè, non tamen est, cur opponantur metaphysicè positiva entitas gratiae & positiva entitas peccati, de quo solo est quæstio: ergò quamvis hi effectus formales, esse mundum & esse immundum, esse amabilem & esse odibilem, sumptu secundum negativum Metaphysicè opponantur invicem; non tamen sumptu secundum merum positivum quod im-

portant. Et sicut positivum illorum effatum formalium, *esse lignum*, & *esse ignem*, *esse vivum* & *mortuum*; *esse intensè calidum* & *intensè frigidum*, non connectitur metaphysicè cum illo, quod important jidem sumptu secundum negativum; ita hi effectus formales, *esse sanitum*, & *esse nequam*, *esse amabilem*, & *esse odibilem* D E O, sumptu secundum merum positivum non connectuntur metaphysicè cum negativo. Confirmation procedit in hac providentia, & conclusio nostra de alia providentia possibili: ergo non venit ad rem.

LV. Nescimus quid Deus statueret de homine moriente cum gratia & cum lethali, quia hactenùs non revelavit hoc; & solum scimus, quod possit illum, si vellit, aut detrudere in infernum cum gratia aut evehere ad Cœlum cum peccato: esset igitur homo ille Dei, & Diaboli secundum positivum, secùs secundum negativum; & neque esset Dei, neque Diaboli secundum negativum, secùs secundum positivum.

Quæstio ultima est: An distinguuntur mutuò realiter habitus Gratiae, & habitus charitatis. Quod habitus gratiae seu Gratia sanctificans distinguatur realiter ab aliquibus saltem habitibus, v.g. Fidei, & Spei, non est dubium. Quoniam Sess: 6. Trid: Can: 28. consequenter ad illud quod definitum erat Cap: 15. anathema fertur in eum, qui dixerit amissâ per peccatum Gratia simul & Fidei temperamitti: quod similiter dicendum est de habitu Spei, & Can: antec: definitur aliis etiam peccatis ab infidelitate distinctis amitti Gratiam: ergo fieri potest, & vulgo fit, quod amissio habitu Gratiae non amittatur habitus Fidei, aut Spei, quippè qui solâ infidelitate & desperatione amittuntur: ergo aliqui saltem habitus Fidei & Spei insus separantur realiter ab habitu Gratiae: ergo distinguuntur.

LVI. Difficultas ergò dumtaxat est de illo altero habitu, nempè habitu charitatis: & verosimilius est illum etiam distinguere ab habitu Gratiae, non quia in sacrâ doctrinâ inveniatur hæc locutio, *Gratia & Charitas* quasi una distinguatur ab alterâ: quoniam loquentes

etiam

etiam de rebus identificatis solemus uti particulâ illâ & (e. g.) *Animal & rationale* sunt, &c. Sed propter duorum Conciliorum verba, & propter rationem: quæ duo fundamentum grave sunt ad iudicandum hos habitus esse distinctos, & consequenter oportere multiplicari entitatem charitatis habitualis, ultrâ entitatem Gratiae, quamvis in hâc providentiâ sint inseparabiles.

Igitur Trident: Sess: 6. Cap: 7. ait: *In ipsâ justificatione* (cujus unicam causam formalem paulò ante ibidem docuerat esse solam justitiam, id est habitum Gratiae) *cum remissione peccatorum*; *hac omnia simul infusa accipit homo per JESUM Christum*, *cui inferitur, Fidem, Spem, & Charitatem*. Ergò remissionem peccatorum, hoc est Gratiam justificantem, contra distinguit ab eis virtutibus infusis, & eodem modo comparat cum Gratia charitatem, quo Fidem & Spem; sed est certum hos duos habitus accipi in justificatione distinctos à Gratia, & nuper probatum est: ergò est verisimilius accipi etiam habitum charitatis distinctum à Gratia. Profecto juxta contrarios perinde esset, dixisse Conc: hominem in justificatione, id est cum Gratia justificante, accipere Fidem, Spem, & Charitatem, ac dixisse cum Gratia accipere Fidem, & Spem distinctas à gratia; & insuper id quod est ipsa gratia. Præterea Conc: Mogun: c. 7. docet, cum venia peccatorum, *homo etiam DEI Gratiam, & per Spiritum sanctum unâ cum Fide simul Charitatem in Corde diffusam, ac Spem eoncipit*, ubi clarè univocat charitatem cum Fide, & Spe in ordine ad discretionem à gratia: ergo sicut illæ duæ distinguuntur à gratia, ita charitas.

LVII. Ratio autem est. Sicut non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate, ita non est appingenda ingens quædam perfectio ulli entitati defacto existenti sine urgenti fundamento. At appingere habitui charitatis defacto existenti, quidquid sit de alio possibili, identitatem cum gratia, id est vim sanctificandi formaliter per se, est ingens quædam perfectio & nullum urget positivum fundamentum: ergo dicendum est ut verosimile, habitum charitatis

non identificari cum gratia sanctificante. Locutiones autem scripturæ innuentes charitatem sanctificare (e. g.) 1. ad Cor: 26. Ubi charitas dicitur origo virtutum omnium; *Charitas patiens est, benigna est & 5. ad Rom: Charitas DEI diffusa est in cordibus nostris, &c.* & 1. Joan: 1. 3. *Vide qualem charitatem dedit nobis Pater noster DEI nominemur & simus: & ib: 1. 4. Qui manet in charitate, in DEO manet.* Item locutiones Patrum Phrasim sequentium scripturæ (v.g.) Bernardi Ser: 8. in Cant: *Per charitatem maritatur anima DEO*. August: de Nat: & Grat: cap: 42. *Charitas est verissima, plenissima, & perfectissima, Justitia, &c.* Et tract: 5. in 1. Joannis. *Charitas est quæ separat inter Filios DEI & perditionis.* & lib: 15. de Trinit: cap: 12. *Nullum est ista DEI Dono excellentius.* Quæ omnia possunt confirmari ex cap: 4, ep: 1. S. Petri. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* Hæc inquam omnia, & hujusmodi alia, cum dicantur ad nostram doctrinam & disciplinam; non vero parvulum, ante usum rationis morientium, sed post baptismum & post susceptum in eo habitum charitatis, planè ac sine ullo incommodo intelliguntur de actu ipso charitatis, ad quem concipientum impellunt pigram mentem nostram, & scripturæ & PP. & quidem loquuntur de eo non tamquam de formaliter justificante, sed tamquam de efficaciter, atque ultimò disponente ad justificationem; actus autem charitatis non est dubium, quod distinguatur ab habitu gratiae, cum ille transeat, & hic permaneat.

LVIII. Ob: 1. Trident: verbis nuper citatis docens ea, quæ accipit homo in justificatione, non meminir gratia habitualis; cum certum sit illam accipere, sed virtutum dumtaxat Fidei, Spei & Charitatis: ergo in aliqua ex his stat gratia habitualis. Sed non in Fide, neque in Spe: ergo in Charitate: Dicit: min: & meminerat illius paulò ante Conc: (nam ibidem dicit: Unicam causam formalem nostræ justificationis esse Justitiam, qua justi sumus. Et hæc est, quam vocamus gratiam habitualem; non erat autem necessarium tertio quoque verbo repetere idem) Et non meminerat nego min: cum cæteris.

LIX. Ob: 2.

LIX. Ob: 2. Quid fieret de homine moriente cum solo habitu gratiæ absque habitu charitatis, aut cum hoc solo sine illo? Hoc nescimus; quia nec D E U S revelavit, nec habitus hi per se essentialiter metaphysicè connectuntur, aut opponuntur cum sorte potius felici, quam infelici; sed tota connexio quam habent in hac providentia cum prima, & oppositio cum secunda, constituitur per divinum præsens decretum dandi gloriam & liberandi ab aeterna infelicitate eum, qui deceperit cum alterutro habitu. Poterat igitur Deus in casu isto, quiloncum profectò non habet in præsenti providentia, in qua hi duo habitus inseparabiles sunt, aut donare illi homini gloriam aut dare poenam saltem materialiter talem, aut ab utroque abstinere.

LX. Ob: 3. Si hi duo habitus distinguerentur, alter esset otiosus, quoniam quidquid præstat unus præstat alter: ergo ad vitandum redundantiam, quam natura & gratia horrent, dicendum est, quod idem realiter habitus, & est gratia sanctificans & charitas. Nego ista omnia, quia gratia facit, quæ non facit charitas habitualis, & hæc, quæ non facit illa; etenim gratia, quando adfert cætera prærequisita, per se formaliter instar causæ formalis, & non instar principiū physicè efficientis constituit personam capacem, in esse Filii Dei adoptivi, in esse hæredis gloriæ, in esse amabilis Deo, & insuper opera honesta, & libera facta in hoc statu viæ per se formaliter constituit in esse meritorum condignorum augmenti gratiæ illicè habendi, & augmenti gloriæ habendi tempore per DEUM prædefinito sub hypothesi perseverantiae finalis. Nullum horum habet per se formaliter habitus charitatis, quia nullo arguento positivo probatur in illo tanta & talis perfectio. Solùm ergo arguitivè impo-

rat secum habitus charitatis amabiles dictas, & generosas dotes: quatenus in hac providentia arguit existere etiam in illo eodem subiecto, quod ipse informat, habitum gratiæ, cuius propriæ sunt hæ dotes; arguit autem hoc, quia quotiescumque infunditur homini habitus charitatis infunditur quoque habitus gratiæ: cumque ille omni, & solo peccato mortali amittatur, sicut etiam habitus gratiæ, palam fit, habitus charitatis perpetuò importare secum istos effectus formales; non formaliter ratione sui, sed ratione habitus gratiæ, cuius est individuus comes. Rursus habitus charitatis, quando exsistit, constituit proximam immediatam potestatem amandi DEUM suppositis aliis prærequisitis ex parte personæ amaturæ (ob quorum defectum infans baptizatus non est proximè potens amare DEUM, quamvis habitu charitatis fruatur) sicut habitus fidei proximam facultatem ad actum fidei; gratia autem habitualis, quamvis sit radix per modum naturæ horum habituum, tamen non constituit dictas proximas facultates; Ex quibus habes quod quando disputatur: An habitus charitatis influat physicè in actum præceptum? proceditur, urgendi causâ difficultatem, in suppositione sententia huic contraria; nempe supponitur quod habitus hic sit realiter identificatus cum habitu Gratiæ: & consequenter quod sit oppositus omissioni graviter peccaminosa illius actus: & consequenter per se connexus cum hoc actu, quam suppositionem, si negare volueris, citò solves illam difficultatem; sed quia Theologi illam disputant in hac suppositione; Ideo & ego inhærens illis, in hac eadem suppositione dispuo in suo loco eam difficultatem; absolutè tamen loquendo suppositio illa est falsa, quia, ut vidiisti, hi duo habitus sunt per se distincti & inconnexi.

F I N I S.

INDEX